

DIÀLEG ENTRE L'ESCRITOR I ELS LECTORS JOVES

a la Universitat de València
13 i 14 d'abril de 2016

dialeguescriptor.blogspot.com

#diàleg16

RAMON SOLSONA

Línia blava

DEPARTAMENT DE FILOLOGIA CATALANA

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

i la col·laboració de:

INSTITUCIÓ DE LES LLETRES CATALANES

ASSOCIACIÓ D'ESCRITORS EN LLENGUA CATALANA

FACULTAT DE FILOLOGIA, TRADUCCIÓ I COMUNICACIÓ

CENTRES PARTICIPANTS

IES ALBAL (ALBAL)

IES BEATRIU CIVERA (ALDAIA)

IES BERENGUER DALMAU (CATARROJA)

IES CAMPANAR (VALÈNCIA)

IES CLARA CAMPOAMOR (ALAUQUÀS)

IES ENRIC VALOR (PICANYA)

IES DR. FAUSTÍ BARBERÀ (ALAUQUÀS)

IES JAUME II EL JUST (Tavernes de la Vall d'igna)

IES LAURONA (LLÍRIA)

IES MARÍA ENRÍQUEZ (GANDIA)

COL·LEGI PÍO XII (VALÈNCIA)

COL·LEGI *LA PURÍSSIMA* (TORRENT)

COL·LEGI *PUREZA DE MARÍA* (VALÈNCIA)

IES EL QUINT (RIBA-ROJA DE TÚRIA)

IES REI EN JAUME (ALZIRA)

IES SANT VICENT FERRER (ALGEMESÍ)

IES SEDAVÍ (SEDAVÍ)

IES VELES E VENTS (GRAU DE GANDIA)

ÍNDEX

I. COMPRANT EL TIQUET	4
1.1. QUI SÓC I PER QUÈ ESCRIC	4
1.2. APUNTS BIOGRÀFICS	6
1.3. OBRA LITERÀRIA	8
1.4. RAMON SOLSONA A L'AVUI	10
1.5. RAMON SOLSONA A TRAVÉS DE JOAN JOSEP ISERN	11
II. PRÒXIMA PARADA: LÍNIA BLAVA	18
2.1. LA RECOMANACIÓ DE RAMON SOLSONA	18
2.2. LÍNIA BLAVA: LA SINOPSI	18
2.3. LÍNIA BLAVA: ANÀLISI DE L'OBRA	19
2.3.1. Citacions inicials	19
2.3.2. Títols	22
2.3.3. Temàtica	23
2.3.4. Tipus de narrador	24
2.3.5. Temps i espai	25
2.3.6. Personatges	28
2.3.7. La realitat com a font per a la ficció	32
2.4. ENTORN DE LÍNIA BLAVA	48
2.4.1. Entrevistes	48
2.4.2. Entrevistes digitals	68
2.4.3. Ressenyes i estudis	69
III. FI DEL TRAJECTE	79
3.1. EL BLOG DEL DIÀLEG	79
3.2. TERTÚLIA DIGITAL DE TWITTER	79
3.3. CONCURS DE RELATS	80
EL MANTELL DE LA VELLA QUE FA GANXET: BIBLIOGRAFIA	81

I. COMPRANT EL TIQUET

1.1. QUI SÓC I PER QUÈ ESCRIC

Sóc el nét de la Ventureta. Vaig néixer al barri barceloní de Gràcia, que és el paisatge constant de la meva infantesa. Vaig passar per la universitat

–aleshores inflamada– i em vaig dedicar ben aviat a l'ensenyament, que ha estat fins ara el meu ofici, volgudament triat. A l'ensenyament hi he abocat moltes energies, n'he obtingut bons amics, i hi he après més que no he ensenyat. A cada curs he anat descobrint la immensitat del misteri de l'educació: tants móns com persones i més interrogants que respostes.

La creació literària m'atreia, però em vaig acabar convencent que jo no servia per a la literatura. Fins que, passats els trenta anys, vaig sentir una necessitat compulsiva d'escriure. Per què?, em preguntava a mi mateix i m'ho pregunto encara. Intueixo més d'una resposta. En un moment determinat, vaig descobrir la novel·la del XIX i m'hi vaig tirar de cap. Com a professor, m'adono del gran valor que té ajudar l'alumne a conèixer tot tipus de manifestacions artístiques, perquè descobreixi i perfili els seus gustos. Jo vaig tardar a trobar aquest filó i cada vegada que llegia una novel·la de Galdós, de Clarín, de Narcís Oller, de Flaubert o de Stendhal en buscava estudis i assajos. I d'una època vaig passar a una altra i de Faulkner a Rodoreda. Ara veig que jo m'estava formant com a novel·lista sense adonar-me'n.

Paral·lelament, la meua tendència a la broma em feia fer versos humorístics entre companys. Aquesta faceta la vaig accentuar amb el pseudònim Lo Gaiter del Besòs quan vaig publicar durant dos anys un poema satíric cada setmana al suplement humorístic del diari *Avui*. És una experiència duríssima que no desitjo repetir. Jo no sóc lector de poesia, però em sembla que dir-se les coses en vers hauria de ser normal entre la gent de lletres. Un toc de bon humor mai no fa mal. Fent versos, vaig aprendre a

utilitzar la mètrica amb decència i, sobretot, em vaig barallar cos a cos amb el llenguatge.

Jo crec que l'escriptor ha d'estar captivat per l'idioma, que s'ha de sentir hereu d'un tresor que ve de lluny i que ens passem de mà en mà. Jo m'hi sento. Però com que és una eina tan exacta com esmunyedissa, tan antiga com moderna, em permeto la llibertat de fer-la servir segons cada necessitat expressiva, violant-la si cal. Sovint tinc la impressió que la feina dels escriptors consisteix fonamentalment a empaitar les paraules.

Aquest gust per l'idioma em fa sentir admiració pels grans forjadors de la prosa catalana: la força escultòrica de Víctor Català, a qui un dia haurem de començar a vindicar pel seu nom de Caterina Albert; el tremp de Ruyra; els quirats de soca-rel de Prudenci Bertrana; l'opulent manantial de Sagarra; la finesa de Pla... Són noms que aclaparen i que ens responsabilitzen als escriptors d'avui. També de nosaltres depèn la fragilitat o l'enrobustiment de l'idioma.

La meva biografia és llisa, sense viatges a la selva ni coneixences entre les elits. Escric des d'aquesta condició de persona corrent, però he de fer constar que la quotidianitat no és forçosament antiliterària. Encara que a vegades no ho sembli, la vida de cada dia és plena de prodigis. I de puntes d'iceberg que porten novel·les senceres a la panxa. La majoria dels lectors són com jo, amb els afanys, els neguits, les alegries i les frustracions que la humanitat arrossega des de sempre. No els sé entretenir amb aventures fantàstiques, perquè jo escric arran de la realitat, però sé que els puc divertir o commoure.

Tot i que he tocat diversos gèneres, em sento bàsicament novel·lista. La novel·la permet expressar una visió del món, permet manipular la realitat i projectar el món interior de l'escriptor. No sé si cap d'aquestes tres coses es fa conscientment, perquè el procés de creació és complex. És un aiguabarreig de passió, d'obsessions, d'intuïcions i de dubtes, una dansa de fantasmes en la qual els lectors hi són i no hi són; és com la companyia que assaja amb el teatre buit. El novel·lista s'inventa històries i les explica com si tot fos veritat. Explota la fe del lector sabent que no és il·limitada: al lector se'l pot enganyar fins on ell vol ser enganyat, però no se l'ha de desenganyar mai. Per això, per fer-se creure, el novel·lista viu amb una antena, desplegada a les històries que descabdella la vida i tafaneja pel dedins de les persones.

Potser, en el fons, la novel·la em permet explicar-me el món a mi mateix, articular la perplexitat de l'existència fent veure que és als altres a qui ho explico.

Extret de «Qui sóc i per què escric», a *L'escriptor del mes. Abril de 1994. Ramon Solsona*. Suplement de *Crònica d'Ensenyament*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1994, p. 4-5.

1.2. APUNTS BIOGRÀFICS

Ramon Solsona Sancho naix a Barcelona el 7 de febrer de 1950, i als vint-i-dos anys es llicencia en Filologia Romànica Hispànica a la Universitat de Barcelona. Després de la carrera, exerceix durant vint anys de professor de secundària, fins que, l'any 1992, demana l'excedència per a dedicar-se professionalment a la literatura i el periodisme. Tanmateix, sempre s'ha mostrat especialment preocupat pel món educatiu i n'ha reivindicat la dignificació.

Fer de professor de literatura el va obligar a fer un aprenentatge a fons d'allò que havia de transmetre a classe. I llegint Galdós, Clarín, Oller, Flaubert, Stendhal, etc., va descobrir les possibilitats que li oferia el gènere novel·lístic. A més dels grans autors del segle XIX, també s'ha sentit atret per Faulkner, Joyce, així com per prosistes catalans com Rodoreda, Bertrana, Ruyra, Pla, Sagarra i altres. En l'època de professor d'institut ja destacava per la seua facilitat de fer versos humorístics entre companys.

Tanmateix, no va començar la seua carrera literària fins al 1987, quan va iniciar la seua col·laboració, amb poesies de caire satíric, al suplement dominical del diari *Avui* sota el pseudònim de «Lo Gaiter del Besòs». Alhora, també escrivia articles per al desaparegut *Diari de Barcelona*. De fet, el primer llibre que publica és un recull de les seues poesies satíriques, amb el títol *Sach de gemecs* (1989).

A part de les seues excel·lents col·laboracions en els diversos mitjans de comunicació social, durant la segona meitat de la dècada dels vuitanta va començar a escriure prosa de ficció. Des d'aleshores ha publicat vuit llibres de narrativa de ficció, sis novel·les i dos llibres de contes. Així, debuta com a novel·lista amb *Figures de calidoscopi* (1989), en què sobresurten ja dues constants en la seua obra, com la gran varietat de registres lingüístics i la riquesa de recursos formals. Cal comentar que va sorprendre per la seua maduresa narrativa, per la combinació de registres i per la prosa treballada; a més, es va

traduir al castellà. El següent llibre publicat és un recull de narrativa breu, *Llibreta de vacances* (1991), en què experimenta les possibilitats del conte o de les narracions breus, gènere que exigeix plantejaments molt concrets. Aquest és un llibre escrit en clau d'humor; la ironia es fa present en cada un dels onze relats i, encara més, en la guia de lectura.

Dos anys més tard torna al gènere novel·lesc amb *Les hores detingudes* (1993), on tracta el buit amorós i el dolor d'una mort inesperada. Amb aquesta novel·la, guardonada amb els premis Prudenci Bertrana, Crítica Serra d'Or i Lletra d'Or de l'any 1994, es consolida definitivament, als ulls de la crítica, com un dels novel·listes més interessants del moment en llengua catalana. De nou, es va traduir al castellà i, en aquest cas, també al francès.

Més endavant entra a col·laborar al diari *Avui*, i ben aviat els seus articles aconseguen un gran seguiment. L'any 1994 el mateix diari li atorga el premi Avui d'articles periodístics, i l'èxit com a articulista l'empeny a publicar-los en forma de recull, amb els títols *Reflexions de sala i alcova* (1995), *Ull de bou* (1995) i *Ull de vaca* (1995). A més d'escriure articles, novel·la, poesia i narrativa breu, Ramon Solsona s'interessa pels guions, i el 1992 guanya el primer Concurs per a Sèries d'humor convocat per Televisió de Catalunya amb el projecte *Agència de viatges*. Des de llavors ha estat coguionista de les telesèries *Agència de viatges* (1993) i *Estació d'enllaç* (1996), i del programa d'entreteniment *Dos és massa* (1996), espais emesos per TV3. És també autor de la lletra del *Cant del centenari del FC Barcelona* (1998), musicat per Antoni Ros Marbà.

L'abril de 1994 va ser l'Escriptor del Mes, figura promoguda per la Institució de les Lletres Catalanes. Per aquesta època, l'interès per a la seua obra traspasa la nostra frontera lingüística i apareixen traduccions al castellà, francès i romanès, tant de les seues novel·les com dels reculls de narrativa.

La següent novel·la, *DG* (1998), escrita amb el to sarcàstic que fins llavors només utilitzava per als seus versos i en alguns dels seus articles, és una crítica desbaratada i àcida dels nostres dies. És una obra de gran ambició que intenta reflectir la societat catalana del moment, on es torna a demostrar que Ramon Solsona no és escriptor d'un sol registre, sinó que és capaç de fer ben fetes les coses variades. Un any després apareix *No tornarem mai més* (1999), on descriu, a través de la història d'uns joves que fan el servei militar, el salt de la joventut a l'edat adulta. El 2004 publica la

novel·la *Línia blava*, ambientada al metro de Barcelona, i el 2006, un recull amb cinquanta relats titulat *Cementiri de butxaca*. Enmig, el 2005, també en va aparèixer el volum de «meravelles, curiositats i sorpreses del llenguatge» *A paraules em convides*.

L'any 2010 apareix una nova novel·la de Ramon Solsona, *L'home de la maleta*, on el seu protagonista, un músic d'orquestra de ball retirat carregat d'ironia, reflexiona sobre les relacions familiars i sobre un present que canvia amb rapidesa i que li causa perplexitat. Aquesta novel·la, molt treballada pel que fa a la llengua, és guardonada amb el premi Sant Jordi del mateix any.

El 2013, Ramon Solsona recupera el pseudònim Lo Gaiter del Besós, el seu àlies satíric, amb la publicació del recull de poemes *Botifarra de pagès! Versos per tocar el dos*, amb el qual denuncia en clau satírica la catalanofòbia i la corrupció a l'Estat espanyol. I dos anys després, el 2015, veu la llum el seu darrer llibre, *Marques que marquen*, en què conta, explica i revela les històries ocultes darrere de moltes de les marques presents en la nostra quotidianitat. Aquests relats estan, a més, il·lustrats pel dissenyador gràfic Miquel Puig.

Des de la dècada de 1990 Ramon Solsona ha treballat regularment en diferents mitjans de comunicació, i actualment és l'encarregat del conegut espai «La paraula del dia» dins el programa radiofònic diari *El món* a RAC1, on analitza l'origen i cerca els usos lingüístics arreu dels Països Catalans d'un mot o una expressió concreta. Cal remarcar, també, que és coordinador de l'assignatura Tècniques d'Expressió Oral i Escrita a la Universitat Oberta de Catalunya i que, per tal de treballar els continguts d'aquesta assignatura, ha publicat unes guies per a l'aprenentatge conjuntament amb Montserrat Morera.

Extret a partir de les referències biogràfiques publicades als webs de l'[Associació d'Escriptors en Llengua Catalana](#) (AELC) i del [Corpus Literari de la Ciutat de Barcelona](#).

1.3. OBRA LITERÀRIA

Poesia

- *Sach de Gemecs* (1989)
- *Botifarra de pagès!* (2013)

Narrativa

- *Figures de calidoscopi* (1989)
- *Llibreta de vacances* (1991)
- *Les hores detingudes* (1993)
- *DG* (1998)
- *No tornarem mai més* (1999)
- *Línia blava* (2004)
- *Cementiri de butxaca* (2006)
- *L'home de la maleta* (2010)

Recull d'articles o assaig

- *Ull de bou* (1995)
- *Ull de vaca* (1995)
- *Reflexions de sala i alcova* (1995)
- *A paraules em convides* (2005)
- *Marques que marquen* (2015)

Les dues portades de *Línia blava*: la primera, de l'any 2004 amb Columna; i la segona, del 2008, amb Labutxaca. Totes dues editorials formen part del Grup 62.

1.4. RAMON SOLSONA A L'AVUI

L'inici de la col·laboració de Ramon Solsona amb el diari *Avui* data del 1987, quan començà a fer poesia satírica al suplement dominical d'aquest diari sota el pseudònim de «Lo Gaiter del Besòs». Igualment, també hi ha publicat articles, alguns dels quals han estat recollits a *Ull de bou* (1995), *Ull de vaca* (1995) i *Reflexions de sala i alcova* (1995). Convé destacar que, fins al 31 de juliol de 2011, la secció en què escrivia no tenia nom; a partir d'aquesta data, passà a anomenar-se «La columna», fins al 26 de gener de 2015, quan canvià el nom a «Daixonses i Dallonses». Podeu consultar els articles a partir del 7 de novembre de 2010 a l'enllaç següent:

<http://www.elpuntavui.cat/articulos/rsolsona.html>

D'entre tots aquests articles, volem destacar «La vergonyosa desinhibida», publicat el 3 de novembre de 2014, en què Solsona explica amb un toc d'humor la conversa entre una parella a través de l'aplicació de missatgeria instantània WhatsApp:

LA VERGONYOSA DESINHIBIDA

La noia vergonyosa està al mig de la plataforma de l'autobús, que va ple de gom a gom. És una noia multimèdia, fa anar el mòbil amb gran perícia mentre escolta música amb uns auriculars de grans dimensions. El mòbil també és de mida XXL i això permet que faci anar el WhatsApp amb unes lletres de cos 16 ben bé. Jo, queestic a un metre de distància, llegeixo perfectament els missatges gairebé sense voler. Fins que ella escriu: «Si hem d'anar a viure junts aviat...» Llavors la cosa es posa interessant, perquè l'altra veu del xat és un noi que de sobte salta d'alegria: «Viure junts i dormir junts. Oh, que bé! Quina il·lusió! Per què no m'ho vas dir ahir, això? Em vas fer la guitza tota la nit.» En espanyol: «*Te pasaste toda la noche chinchándome.*»

La resposta d'ella és impagable: «És que sóc molt vergonyosa.» Tant, que mig autobús està pendent d'una declaració d'amor en línia i en directe. Perquè ell diu: «Així què, vols ser la meva parenta?» Resposta: «Vols que ho sigui?» «Jo sí.» «És una mica aviat, però serà allò que hagi de ser.» «Jo t'he considerat la meva nòvia des del primer moment.» «Ja, ja, ja.» Ella intercala molts ja-ja-ja i je-je-je. En català és ha-ha-ha i he-he-he, ningú ho escriu així, però no és una qüestió de correcció; l'efecte és el mateix, el d'un riure enllaunat, ortopèdic.

Jo prenc partit pel noi. Perquè no intercala cap ja-ja-ja ni je-je-je i perquè escriu amb totes les lletres. La noia vergonyosa, en canvi, tecleja a una velocitat de llampec amb una ortografia esquelètica, reduïda a abreviatures i lletres soltes. Però li agraeixo que m'hagi permès posar-me al dia. Ara ja sé que les parelles formals, preformals o paraformals es veuen per ballar, per xerrar, per discutir o per rebregar els llençols, però les coses importants se les diuen a distància amb una conversa sincopada a cops de *whatsapp* mentre escolten música pels auriculars.

Extret de: <http://www.elpuntavui.cat/article/7-vista/8-articles/791233.html>

1.5. RAMON SOLSONA A TRAVÉS DE JOAN JOSEP ISERN

Quan la Nit de Santa Llúcia de 2010 es va donar a conèixer el nom del guanyador de l'edició número cinquanta-u del premi Sant Jordi, vàrem comprovar que el jurat havia apostat per un valor segur de les nostres lletres. Amb *L'home de la maleta*, Ramon Solsona (Barcelona, 1950), autor de trajectòria llarga i diversa, inscriví el seu nom en el palmarès del premi amb una novel·la que, després dels mesos transcorreguts des de la seva publicació, no dubtaria gens a incloure entre les vuit o nou millors de les guardonades al llarg de tot l'historial del Sant Jordi. Vegem amb uns quants detalls quines han estat les fites més notòries de la biografia literària d'aquest autor.

LA MÀGIA DEL CALIDOSCOPI

La primera notícia que ens arriba de Ramon Solsona es remunta a febrer de 1989, data de la primera edició de *Figures de calidoscopi* (Quaderns Crema). L'obra s'havia presentat al premi Prudenci Bertrana de l'any anterior però, pel que sembla, no va merèixer la consideració del jurat, que va decidir declarar desert el premi.

Per situar el lector diré que aquell 1989 va ser un any prolífic en obres de categoria: *El jardí els set crepuscles* de Miquel Palol, *Els treballs perduts* de Joan F. Mira i *alfaBet* de Josep Palàcios. I just un any abans s'havien publicat *Camí de sirga* de Jesús Moncada i *Retrat d'un assassí d'ocells* d'Emili Teixidor.

Figures de calidoscopi s'obria amb una dedicatòria –«A tots els companys de l'I.B. Bernat Metge, des del 1979 fins al 1987»– que ens donava la pista d'un tret important

del perfil de Solsona: la seva condició de llicenciat en Filologia Romànica que el va portar a exercir la docència com a professor de llengua i literatura d'ensenyament secundari entre els anys 1972 i 1992. D'aquesta etapa li ha quedat un fort vessant didàctic i divulgatiu que es percep tant en la seva obra literària com en altres activitats de l'àmbit de la difusió en les quals es prodiga.

De fet, el debut de Ramon Solsona s'havia produït un parell d'anys abans de la publicació de *Figures de calidoscopi* amb una col·laboració setmanal al suplement dominical de l'«Avui» en forma de poesia satírica que signava amb el pseudònim «Lo Gaiter del Besòs». També en aquella època col·laborava esporàdicament amb el «Diari de Barcelona».

El mateix any de la publicació de *Figures de calidoscopi* el diari «Avui» va aplegar tots els versos satírics de «Lo Gaiter del Besòs» en un llibre, editat pel mateix diari, titulat *Sach de gemechs*.

Pel que fa a *Figures de calidoscopi* puc dir que va ser un dels debuts literaris més esclatants que es recorden a casa nostra. Ben pocs autors poden exhibir una obra de debut del nivell, l'ambició i la qualitat d'aquest llibre, en el qual ja es perceben en tota la seva magnitud dos factors característics de l'obra de Solsona: la riquesa del registre lingüístic i el domini dels recursos formals a l'hora d'estructurar una narració.

Les maneres d'especular sobre la vida d'Isabel Corbella, la protagonista de *Figures de calidoscopi*, varen captivar els lectors i la crítica en una simbiosi que no sempre es produeix. Isidor Cònsul va escriure a «Serra d'Or»: «L'*opera prima* de Ramon Solsona és una obra de maduresa i una lliçó de domini en els recursos de la narració»; Jaume Fabre («El Periódico»): «Cada pàgina és una sorpresa per l'habilitat amb què l'autor utilitza les agulles del rellotge i els recursos literaris [...]. Aquest llibre és un objecte literari i, malgrat algun excés, una petita obra d'art formada amb paraules»; Robert Saladrigas («La Vanguardia»): «La literatura no pot contenir l'absolut, però sí que pot aspirar a reflectir-lo jugant a fons les seves cartes de naturalesa. Això sembla que ens vol dir Ramon Solsona.»

De totes les bones crítiques aplegades per *Figures de calidoscopi*, val la pena destacar els dos llargs articles que el maig de 1989 va publicar Joan Ferraté al «Quadern» setmanal del diari «El País» amb el títol «El vell instint fabulador».

L'ARTICLE DIARI, ELS GUIONS

El mes de novembre de 1991, pocs dies abans de la mort de Montserrat Roig, Ramon Solsona va rebre el trist encàrrec d'agafar el relleu de la secció diària que l'escriptora barcelonina tenia a l'última pàgina de l'«Avui». D'aquesta manera va començar «Sala i alcova», un seguit d'articles en els quals Solsona va voler fer literatura més que no periodisme entès com la servitud de parlar exclusivament de les coses que afecten l'actualitat.

D'aquell mateix any 1991 és *Llibreta de vacances* (Quaderns Crema), un recull de contes articulat en tres parts i un apèndix en forma d'exercicis de treball i guia de lectura en la línia dels tradicionals quaderns escolars d'estiu. Un conjunt, doncs, d'exercicis d'estil en clau d'humor en un gènere –el conte– en què Solsona no s'ha prodigat en excés.

Sobre *Llibreta de vacances*, Josep M. Fonalleras va escriure a «El País»: «Solsona aquí actua com un mag que no solament fa riure, sinó que ensenya els trucs, aparentment, i s'amaga, ahora, l'as definitiu sota la màniga»; i Santiago del Rey, a «El Observador», «confirma que Ramon Solsona és un escriptor extraordinàriament dotat i que la literatura ventríloqua, lluny de ser una extravagància circense, és pura literatura».

El 1992 Solsona va guanyar un concurs per a sèries d'humor convocat per Televisió de Catalunya. Allunyat ja definitivament de les seves tasques docents, durant alguns anys Ramon Solsona va treballar com a guionista a TV3 en sèries com «Agència de viatges» i «Estació d'enllaç» i programes d'entreteniment com «Dos és massa».

Poques setmanes abans de Sant Jordi de 1993 va aparèixer una altra de les grans novel·les de Ramon Solsona: *Les hores detingudes* (Quaderns Crema). Una història estructurada al voltant de la mort inesperada d'un personatge que permet a l'autor fer un esplèndid exercici de reflexió sobre el dol, el buit amorós i la fragilitat de la memòria. *Les hores detingudes*, una obra que desmentia qui deia que trobava massa lleugereses, bromes i frivolitats en l'obra de Solsona, va guanyar (ara sí) el premi Prudenci Bertrana, el premi Crítica «Serra d'Or» i la Lletra d'Or. Va ser traduïda al castellà, al francès i al romanès.

Julià Guillamon va escriure a «La Vanguardia»: «L'ambigüitat de la idea d'eternitat, que acaba conduint-nos cap al més quotidià, cap al més desproveït de grandesa, és un dels grans encerts de la novel·la de Solsona.» I Francesc Parcerisas, al «Quadern»

d'«El País»: «El gran reeiximent [...] és que, tot i advertir-nos des de les primeres planes que no hi ha màgia ni final sobtat, ens fa llegir fins al final apel·lant a la nostra compassió humana de voler saber com se'n surt, d'aquest parany tràgic i vulgar de la vida, un personatge igual que la majoria de nosaltres.»

«QUI SÓC I PER QUÈ ESCRIC»

L'abril de 1994 Ramon Solsona va ser designat Escriptor del Mes de la Institució de les Lletres Catalanes. En l'opuscle de presentació escrivia: «Jo crec que l'escriptor ha d'estar captivat per l'idioma, que s'ha de sentir hereu d'un tresor que ve de lluny i que ens passem de mà en mà. Jo m'hi sento. Però com que és una eina tan exacta com esmunyedissa, tan antiga com moderna, em permeto la llibertat de fer-la servir segons cada necessitat expressiva, violant-la si cal. Sovint tinc la impressió que la feina dels escriptors consisteix fonamentalment a empaitar les paraules.»

Entre els anys 1991 i 1995, l'activitat més evident de Solsona és la d'articulista fix al diari «Avui». El 1994 guanya el premi «Avui» d'articles periodístics i pocs mesos després apareix *Reflexions de sala i alcova* (Llibres de l'Avui) amb una selecció de textos apareguts en la seva secció. El 1995 surten publicats dos llibres també d'articles: *Ull de bou* (Quaderns Crema), amb textos de temes generals, i *Ull de vaca* (Quaderns Crema), amb articles humorístics.

A final de 1998 publica *DG* (Quaderns Crema), una novel·la llunyanament inspirada en la crònica de Ramon Muntaner i escrita en clau de farsa sobre la classe política. Tot i que, segons opinava Manuel Vázquez Montalbán al diari «Avui», «és estimulante [...] que Ramon Solsona hagi escrit *DG*, una novel·la indispensable per a la higiene mental de la ciutadania que viu, treballa i compra tortells a Catalunya», l'acollida de la crítica va ser més aviat tèbia.

Un any després, però, Solsona tornava a les llibreries amb una altra novel·la digna de remarca: *No tornarem mai més* (Quaderns Crema). Una reflexió sobre el pas de la joventut a l'edat adulta, sobre la transició política i, molt especialment, sobre aquella ignominiosa pèrdua de temps que durant molts i molts anys va ser el denominat «servei militar» obligatori o la seva variant acadèmica coneguda com a «milícies universitàries». (Potser en aquest sentit podríem dir que *No tornarem mai més* és la novel·la més «generacional» de Ramon Solsona).

A No tornarem mai més Solsona ens ofereix una mostra magnífica del registre lingüístic propi de la vida castrense en una història amb un punt d'intriga que es va destapant progressivament a mesura que el relat avança fins a arribar a una esplèndida conclusió situada en la nit de traspàs del 1999 a l'any 2000. Ponç Puigdevall va escriure a «Presència» que, «quan tot es troba sota el control i la mirada d'un autor tècnicament competent, l'asimetria formal pot esdevenir també un triomf narratiu», i Sebastià Alzamora a «Serra d'Or»: «Cal aprofitar per agrair a Ramon Solsona que ens obligui a recordar que un bon escriptor pot extreure alts rendiments literaris a partir de material de rebuig.»

PARAULES DE CADA DIA

Quan la dècada del 2000 va començar, ja feia uns anys que Ramon Solsona col·laborava a la ràdio. Primerament, als matins de Catalunya Ràdio i més cap aquí a RAC-I, també en el programa matinal, on s'encarregava d'un espai titulat «La paraula del dia». El canvi de dècada va significar, a més a més, un silenci literari d'uns quants anys i un canvi d'editorial: deixava Quaderns Crema, el seu segell de tota la vida, i entrava en l'òrbita de Columna.

El primer títol amb la nova editorial va ser *Línia blava*, apareguda pels volts de Sant Jordi de 2004. Amb el pretext de seguir el trajecte de la línia del metro de Barcelona que uneix Horta i Cornellà Centre, Solsona imagina la vida de catorze persones que va trobant a l'atzar i que en alguns casos fins i tot van encreuant les seves experiències de manera subtil, com les xarxes de l'atzar. Potser el millor resum de *Línia blava* ens el va donar l'autor mateix en una entrevista que li va fer el diari «Avui»: «La realitat és un estímul constant de la imaginació».

L'any 2005 va ser el de la publicació del volum *A paraules em convides* (Columna), recopilació de les col·laboracions de Solsona a l'espai «Joc de paraules» de Catalunya Ràdio, i un any després Ramon Solsona ens va oferir el seu segon –i fins ara últim– llibre de contes: *Cementiri de butxaca* (Columna). Una cinquantena de contes breus sobre la mort i els cementiris en els quals es combinen dosis d'humor negre –les justes per a no frivolitzar el conjunt– i l'habitual facilitat per a l'observació de l'autor. Julià Guillamon a «La Vanguardia» va escriure: «*Cementiri de butxaca* és un Solsona de sèrie B, molt dignament escrit i encaixat perfectament en la tradició.» Curiosament, per allò dels compromisos i les oportunitats editorials, aquest llibre va ser publicat abans en versió en llengua romanesa que en català.

UN HOME AMB MALETA

Després d'un altre parèntesi de cinc anys, Ramon Solsona va tornar el febrer de 2011 per la porta gran a les llibreries amb la novel·la que havia guanyat uns mesos abans el premi Sant Jordi i a la qual he fet referència en començar aquestes ratlles. *L'home de la maleta* (Proa) és una reflexió sobre la velocitat amb què passa el temps i canvien els costums explicada des del punt de vista –i la veu, sobretot la veu– d'un home gran que veu com es fa crua realitat aquella dita que diu que un pare (o una mare) pot mantenir cinc fills, però que cinc fills són incapaços de mantenir un pare (o una mare).

El millor Solsona –estructura, llengua, un bon punt d'humor–, el trobem en aquesta obra sobre la qual una vegada més el públic i bona part de la crítica s'han tornat a posar d'acord. L'opció en favor d'un català popular gairebé sempre és perillosa i discutible, però a *L'home de la maleta* la trobem utilitzada bé i amb la justa mesura per a construir el personatge central precisament a partir de la seva manera d'expressar-se.

Acabaré aquest passeig per l'obra literària de Ramon Solsona reproduint uns breus fragments de tres crítiques sobre *L'home de la maleta*. Són el millor colofó a l'obra d'un autor del qual encara podem esperar unes quantes alegries més. «Un home no és una novel·la de detectius on només cal desenredar la troca i ja arribarem a una única possible solució. Com a un mentider compulsiu, al narrador no se li estronquen mai les explicacions. Us podeu quedar amb el feliç desenllaç, però de fet qualsevol de les seves fabulacions podria ser certa. El protagonista d'aquesta novel·la no és un avi, sinó tot un poble. En aquesta ciutat inventada, aquest és fill d'una modista, l'altre d'un ric industrial i el tercer d'una minyona gallega o peruana i som molts els que hi hem arribat només amb una maleta», Simona Skrabec («Time Out»).

«L'important és la força del personatge. Si avui encara diem que la Colometa encarna totes les dones que van haver de suportar la Guerra Civil, és molt probable que d'aquí a cinquanta anys Venerando Mallons continuï representant l'home del carrer que es va haver d'adaptar a la vida possible durant el franquisme i va arribar amb mala digestió al segle XXI. En tot cas, segur que els lectors del futur se'l continuaran prenent amb el somriure als llavis i moltes fiblades al cor», Miquel de Palol («Avui»).

«Ramon Solsona ha pres una opció tan efectiva i ben resolta com arriscada. Pel meu gust, el discurs d'en Venerando corre el perill de passar-se de frenada. En tot moment resulta versemblant, però alhora s'imposa des del seu caràcter excepcional. A estones, el

lector que estigui tocat per la llengua pot quedar atrapat en el com ho diu, i oblidar-se de què diu. Tot amb tot, estic convençut de dues coses. Una és que aquesta mena d'apostes eixamplen la llengua. L'altra és que, escrivint aquesta novel·la, Solsona es deu haver divertit com un xino», Jordi Puntí («L'Avenç»).

ISERN, JOAN J. (2012), «Ramon Solsona: estil, llengua, talent», *Serra d'Or* 626, p. 46-49.

II. PRÒXIMA PARADA: *LÍNIA BLAVA*

2.1. LA RECOMANACIÓ DE RAMON SOLSONA

Per a la diada de Sant Jordi de 2004, Francesc Bombí-Vilaseca va fer, per al periòdic *Avui*, una enquesta a una sèrie d'escriptors catalans: Carme Riera, Emili Teixidor, Baltasar Porcel, Ramon Solsona, Alfred Bosch i Lluís-Anton Baulenas. Així, els autors havien de respondre aquestes dues preguntes: 1. Per quins motius el lector ha de regalar avui el seu darrer llibre?, i 2. Quin llibre recomanaria i per què? Tot seguit reproduïm la resposta de Ramon Solsona a la primera pregunta:

D'entrada no m'agrada recomanar mai un llibre meu, voldria que el llegissin perquè algú altre els l'ha recomanat... Què pot trobar el lector a *Línia blava*?: vivim envoltats d'històries i un trajecte de metro és un bon pretext per descobrir històries de gruix humà que s'amaguen al darrere de persones anònimes que veiem al metro cada dia, i crec que a qui li interessin els escriptors que fabulem a partir del que veiem, li interessarà el llibre. Alguns lectors m'han explicat que des que han llegit la novel·la viatgen en metro d'una manera totalment diferent, imaginem les històries que hi ha dins de cada persona.

BOMBÍ-VILASECA, Francesc (2004), «Els autors recomanen», *Avui*, 23-04-2004, p.3-5. Disponible en línia a: <http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av03104a.pdf>.

2.2. *LÍNIA BLAVA*: LA SINOPSI

«Ets a la plaça Eivissa, al cor d'Horta. La boca del metro s'obre al teu davant com un xuclador. Baixes les escales, marques la targeta i fas rodolar el torniquet de la màquina cancel·ladora. Ja ets dins. Suspensa al sostre del passadís, una càmera et fa pensar que algú et veu en algun lloc remot. Una música ambiental, neutra, asèptica, t'acompanya fins a l'andana. El comboi que t'ha de portar d'un extrem a l'altre de Barcelona t'espera amb les portes obertes, amb l'aire de repòs que es respira als començaments de línia.»

Extret de la contraportada.

2.3. LÍNIA BLAVA: ANÀLISI DE L'OBRA

Línia blava és una novel·la composta per 25 capítols que corresponen a les 25 estacions (vint-i-tres més dues que no estan en funcionament) que conformaven la línia 5 del metro de Barcelona el 2004.

2.3.1. Citacions inicials

La novel·la *Línia blava* està encapçalada per dues citacions inicials: la primera, del llibre *El senyor Bennet i la senyora Brown*, de Virginia Woolf; la segona, de *La vaca*, d'Augusto Monterroso. A continuació, reproduïrem les paraules de Carme Gregori en què tracta aquestes dues citacions en relació amb un dels relats que conformen *Llibreta vacances*, «La inspiració del novel·lista».

En *La inspiració del novel·lista*, de Ramon Solsona, el pacte hipertextual es troba formulat explícitament en el «Comentari» inclòs a la *Guia de lectura* que, com ja hem avançat, l'hem d'atribuir a l'autor mateix i forma part de la proposta irònica del recull. De fet, el «Comentari», en aquesta ocasió, consisteix únicament en la revelació de l'hipotext del conte i en la reproducció de la pertinent citació. Virginia Woolf s'ha ocupat del mateix tema, «amb més volada artística» ens diu Solsona, el qual resumeix el mecanisme generador de la inspiració del novel·lista esmentada pel títol del conte i explicat per Woolf: «Durant un viatge en tren observa una dona gran que seua al seu davant, a qui atribueix el nom de senyora Brown, i es posa a fabular tot imaginant la història d'aquella persona», i n'ofereix, en citació directa, un fragment:

Heus aquí un personatge imposant la seva personalitat a un altre personatge. Aquí teniu la senyora Brown obligant algú a començar, gairebé automàticament, a escriure una novel·la centrada en ella. Jo crec que totes les novel·les comencen amb una vella asseguda al davant [...]

El conte de Solsona trasllada a l'escala de casa l'univers de referència que alimenta la inspiració del novel·lista, però manté el descobriment per part de l'escriptor del funcionament motriu de la ficció:

va començar a estirar el fil de les suposicions amb diverses hipòtesis, totes elaborades sobre els veïns de l'escala [...]. Ara s'adonava que aquelles persones a les quals saludava rutinàriament des de feia anys constituïen una matèria literària de primera qualitat, eren personatges autèntics de novel·la! (108).

Ramon Solsona va reprendre, en un projecte literari molt més ambiciós, la mateixa relació hipertextual a la seua novel·la *Línia blava* (2004). Ara el contracte hipertextual apareix en l'epígraf que encapçala la novel·la, amb una citació d'*El senyor Bennet i la senyora Brown*, de Virginia Woolf, parcialment coincident amb la reproduïda al «Comentari» del conte; a més, *Línia blava* recupera l'espai ferroviari de l'hipotext, situant la història a la línia del metro de Barcelona esmentada pel títol. D'altra banda, la novel·la introdueix un clar marcador hipertextual dins del text, i no sols en el paratext, quan, en els primers paràgrafs, fa aparèixer una vella asseguda al seient de davant del narrador, convertida en personatge de ficció, tal com prescriu Woolf en el text que el lector tot just acaba de llegir.

En ambdós casos, la inclusió de les marques que remeten al text de Virginia Woolf fa patent la voluntat de l'autor d'establir un pacte de lectura de caràcter hipertextual; no es tracta només, doncs, de recrear una obra precedent sinó de posar al descobert que la literatura té la literatura com a punt de partida, i de fer-ho simptomàticament en uns textos que exploren, [...], les relacions entre la ficció literària i la realitat.

[...] En *La inspiració del novel·lista* la descripció del procés d'escriptura serveix com a pretext per a plantejar la relació entre literatura i realitat. El novel·lista hi troba la inspiració en els veïns de l'escala, a partir dels quals comença a fabular l'argument de la seua novel·la, però la segona meitat del conte s'encarrega de mostrar els desajustaments entre la realitat i una ficció literària governada per la imaginació de l'escriptor, obertament distanciada de les exigències del reflex realista. «Mentre el novel·lista escrivia pàgines i més pàgines, la vida a l'escala feia el seu curs» (112), s'encarrega d'advertir el narrador, el qual, a continuació, detalla les discrepàncies entre la vida dels

veïns i les fabulacions del novel·lista, com, per exemple, l'amo del videoclub, qui no és un sud-americà que es dedica al tràfic il·legal de pornografia sinó un libanès «que havia estat set vegades a la presó i que era buscat per la policia de quatre països per estafador» (113). També *Línia blava*, la novel·la posterior de Solsona que comparteix amb aquest conte, com ja hem assenyalat adés, una part del plantejament inicial, encara que amb una versió més estilitzada, una elaboració molt més complexa i un resultat literari superior, indica la conveniència de saber destriar els elements de la realitat del processament literari d'aquests mateixos elements, com evoca la citació de Monterroso continguda a l'epígraf que obri la novel·la:

La vida es como un árbol frondoso que con sólo ser sacudido deja caer los asuntos a montones. (...) La imaginación y la realidad nos dan generosamente la materia, las situaciones, las tramas de los cuentos, pero es sólo la elaboración artística lo que puede infundirles vida.

El narrador, per la seua banda, s'encarrega de recordar de tant en tant la consciència ficcional i el mecanisme que activa la creativitat del personatge que construeix històries sobre els seus acompanyants de vagó:

Amb el cap girat, forma una diana propiciatòria per a les teves fabulacions, com una dona jove que es descorda la brusa i ofereix el coll al vampir perquè li xucli l'ànima. Tu, el vampir, t'hi llances amb el pensament i, al clavar-li els ullals de la xafarderia fantasiosa, li arrenques respostes a les teves preguntes imperioses: qui ets?, què hi fas, aquí?, d'on véns?, on vas?

T'aventures a atribuir-li una biografia. Posem que ara té vint-i-tres anys i que està embarassada (225).

Tant el desenllaç del conte com el de la novel·la aporten el descobriment que un dels personatges que han alimentat la fantasia de l'autor de les fabulacions és, al seu torn, un fabulador que, de manera simètrica, construeix una ficció que inclou com a personatge

l'altre: la veïna del replà del conte és una jove periodista que està escrivint un relat que comença amb la mort de l'home que l'espiava pel celobert, és a dir, l'autor de novel·la negra que, pel seu compte, també havia fet d'ella una criatura imaginària. L'efecte creat és el d'una xarxa de ficcions, un entramat imaginari, que se superposa a la realitat sense possibilitat de confondre-s'hi mai, i respecte de la qual funciona com a substitució significativa.

GREGORI, Carme (2010), «Estratègies discursives iròniques en la narrativa catalana actual: l'autoconsciència textual», *Revista de Filologia Románica* 27, p. 59-76

2.3.2. Títols

Tot i que en l'actualitat la línia blava o línia 5 del metro de Barcelona vaja de la Vall d'Hebron fins a Cornellà Centre, la novel·la de Ramon Solsona comença a Horta. Així, com hem dit, l'autor utilitza el nom de cada una de les estacions –des d'Horta fins a Cornellà Centre– per a encapçalar els capítols en què s'estructura el llibre. Ara bé, sembla que les 23 estacions no en són suficients per als esquemes de les diferents històries de Ramon Solsona, ja que hi afig el nom de dues més que no estan en funcionament. La primera d'aquestes és Gaudí, de la qual, el narrador explica:

Et recordes que en aquest tram hi ha una estació buida, una estació fantasma que no es va arribar a inaugurar. La primitiva línia 2 havia d'anar d'Horta fins al Poble Sec, però va acabar intercanviant una part del traçat amb la línia 5, que travessava Barcelona des de Cornellà fins a Badalona. La correspondència de les dues línies s'havia de produir a prop de la Sagrada Família i l'estació es va excavar a l'avinguda Gaudí, de la qual va prendre el nom. Un cop acabada, amb les andanes i els accessos construïts, va haver-hi un canvi d'estratègia i l'estació es va traslladar una mica més avall, a tocar del temple. Així, bo i construïda, Gaudí es va sumar a d'altres estacions fantasmes [...]. Gaudí és avui un record arqueològic d'allò que podia haver estat i no va ser, un acudit surrealista del túnel, una curiositat que pots veure fàcilment si hi prestes una mica d'atenció. (2010: 108-109)

La segona, Cardenal Reig, «no és una estació. No encara. Ho serà quan eixamplin el túnel per fer-hi les andanes i excavin passadissos i escales fins a l'exterior» (2010: 218). D'aquesta manera, veiem que, perquè li quadren els catorze arguments, o per ajustar-se amb una fidelitat extrema al traçat de la línia, no dubta a utilitzar el nom de dues que no tenen parada. L'autor, doncs, pren de la realitat allò que més bé li va per als seus interessos.

L5 en 2004, d'acord amb l'esquelet de la novel·la *Línia blava*. Evidentment, no hi apareixen ni Gaudí ni Cardenal Reig.

L5 actualment, amb tres noves estacions –cap de les quals les dues que avançava Ramon Solsona– i una lleugera variació a l'antiga Hospital Sant Pau, que ara s'anomena Sant Pau / Dos de Maig.

2.3.3. Temàtica

Podríem dir que a *Línia blava* no hi ha només una temàtica, i és lògic si tenim en compte les catorze línies argumentals. Així, per la imaginació del narrador –es pregunta, es qüestiona, s'interroga, fa suposicions, etc.–, passen una sèrie de temes. Per exemple, l'ambició a qualsevol preu de l'entrenador del club de bàsquet femení o de la Pólvora, tot per aconseguir fama i diners. En el segon cas, a més, per tornar del lloc on l'havien expulsat. I parlant de fama, la història dels exlluitadors de lluita lliure no deixa de ser el

«després» de la fama, quan hom ja ha viscut el moment més àlgid i està en decadència. També hi veiem reminiscències de la Guerra Civil espanyola per diversos camins: el tenor del metro havia fet la campanya de l'Ebre del 38; l'home que du un mort a la consciència, tornava de França quan la gent fugia a l'exili.

Igualment, trobem històries d'amor, com la de l'equatorià del requint i la Dàlia, però, sobretot, de desamor, com la del dibuixant de difunts al carbó i la professora d'institut, o la de la taxista i l'Oskar. L'amor també és present en les relacions de parentiu com la vella que fa ganxet perquè la filla no muiga, o la noia alta i quadrada que té cura del seu pare malgrat que haja de renunciar als seus propis somnis. Notem que Solsona també toca temes com les diferències socials entre la petita burgesia i les mobilitzacions populars amb el matrimoni de jubilats de Can Serra; l'apadrinament o tutorització d'una xiqueta del tercer món; l'orgull jornalero davant les exigències de l'amo, amb l'home que té la mà cremada, o, de passada, la violència dels adolescents als pares. Tot plegat, en definitiva, una barreja de les pors, de les alegries i les contradiccions de la condició humana.

2.3.4. Tipus de narrador

En *Línia blava* trobem la veu d'un narrador extrahomodiegètic o narrador testimoni, és a dir, un narrador situat en un primer nivell narratiu que «pertany» a la història. Notem que hi ha un desdoblament del *jo*, ja que el narrador utilitza la segona persona del singular per a contar els fets:

Les orenetes corren pel cel blau com fletxes de trajectòries canviants i baixen a tota velocitat fins a gairebé estavellar-se contra els balcons. [...] T'hi fixes bé abans de submergir-te en les entranyes del subsòl. Quan en surtis, potser no veuràs cap oreneta, potser el cel s'haurà tapat amb núvols cendrosos i fins i tot podia donar-se el cas que plugués. No ho sabràs fins al final, quan arribis a Cornellà. (2010: 9)

Així, el narratori, tal com l'entén Genette –destinatari intern, intratextual, de la narració– seria el mateix narrador. No se'ns dona cap detall descriptiu (ni sexe, ni edat,

etc.), de manera que Ramon Solsona busca, amb aquest recurs, que els lectors ens puguem sentir identificats amb el narrador. Al capdavall, tothom podria imaginar les diferents històries personals dels viatgers d'un metro.

Igualment, si baixem al nivell intradiegètic, ens trobem un narrador intraheterodiegètic, atès que es troba en el nivell narratiu segon i, en aquesta ocasió, no pertany a la història. Veiem, doncs, que hi ha un doble narrador, la qual cosa crea una situació particular, poc habitual, perquè és el mateix narrador per al primer nivell i per al segon.

D'altra banda, pel que fa a la perspectiva, observem que es tracta de focalització zero, i, per tant, estem davant d'un narrador omniscient. No oblidem que aquest narrador en segona persona s'imagina, s'inventa, les històries dels personatges, així que és lògic que ho «conega» –que conega, si més no, allò que s'inventa i que ens narra– tot sobre ells.

2.3.5. Temps i espai

Respecte al temps de la història són els minuts transcorreguts entre l'estació Horta i Cornellà Centre, és a dir, uns 50 minuts segons el web del [TMB](#) (Transports Metropolitans de Barcelona). No hi ha cap referència explícita a l'any en què ocorre; tanmateix, podem deduir que es tracta o bé de l'any 2000 o bé dels primers anys del nou mil·leni, perquè el narrador ens conta que l'home que es va cremar la mà amb àcid sulfúric va nàixer el 1930 i, quan al capítol Pubilla Cases ens descriu el dia a dia de jubilat, afig: «D'ençà que ha complert setanta anys se sent feixuc, i el principi de silicosi que va contreure a la mina li passa factura» (2010: 238). A més, podríem apuntar que ocorre entre primavera i estiu per la descripció que es fa de les orenetes, del cel tan blau i del sol.

Quant al temps del discurs, notem que es manté l'ordre cronològic lineal –sense analepsis ni prolepsis– en el nivell narratiu primer: a mesura que el narrador veu les coses o canvia d'estacions, ens ho diu. No obstant això, quan el narrador es posa a divagar sobre les vides dels catorze personatges del metro –nivell narratiu segon–, utilitza tot un seguit d'analepsis i prolepsis per contar-nos qui són, a què es dediquen o quins fets són els més importants. Per exemple, amb el personatge de la Pòlvora, veiem un retorn al seu temps en el poble, quan va haver de fugir, però també un avançament al punt del nivell narratiu primer on apareix, que és quan es mor i els propietaris de Finques Miñambres es reparteixen el seu testament. O amb el cas de l'entrenador de

bàsquet, de qui ens explica els seus somnis d'èxit –i, per tant, moment anterior al punt que apareix en el nivell narratiu primer–, però també els esdeveniments que li ocorraran després de baixar del metro i, fins i tot, la forma de morir en l'aparcament.

Per a parlar de l'espai del nivell narratiu primer, ens dedicarem a adjuntar una graella feta pel mateix Ramon Solsona en què classifica les 14 línies argumentals de *Línia blava* i la seua aparició en els respectius capítols, és a dir, les estacions en què conviuen amb el narrador extrahomodiegètic:

	Hort	Vila	Virr	Mar	Con	Sag	Car	HSP	Gau	SFa	Ver	Dia	HClí	Ent	SEs	PSa	Bad	Coll	CRé	PCa	CVI	CBo	Slid	Gav	Cor
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Començ.																									
Vella	1a	2a	3b	4d	5c	6a	7c	8d																	
Pàrquing	1b	2b	3a	4a	5d	6d	7d	8a	9c	10a															
Pòlvora	1c	2c	3c	4b	5e																				
Separat			1d	2b	3a	4b	5b	6e	7e																
Turkana					1e	2c	3a	4c	5b	6b	7d	8c													
Desertor							1e	2b	3a	4e	5c	6b	7a	8a	9d										
Rellotge									1d	2c	3b	4e	5c	6c	7b	8c									
Gitano										1d	2a	3a	4b	5d	6c	7e	8d	9c	10e	11e					
Lluita												1d	2d					3d	4c	5b	6b	7c	8d	9c	10b
Can Serra													1e	2b	3a	4a	5b	6b	7a	8c	9d	10e			
Taxista																1e	2b	3a	4a	5d	6d	7a	8d	9b	10b
Tenor																1d	2c								
Mà																		1e	2b	3a	4c	5a	6c		
Estàtues																					1e	2b	3a	4a	5c
Final																									

D'altra banda, pel que fa al nivell narratiu segon, ens estalviarem per prolixia l'enumeració de tots els espais en què es desenvolupen les històries. Tanmateix, sí que

n'apuntarem alguns: Loiyangalani, a la riba del llac Turkana, d'on és la noia negra; el pàrquing on s'estavella l'entrenador de bàsquet; un poble de la província de Jaén d'on fuig l'home de la mà cremada; el pis de Can Serra on habita el matrimoni de jubilats; les Finques Miñambres, de la Pólvora i dels Miñambres; les carreteres d'Alemanya per on circula la taxista que abans era camionera; l'hospital on és la Dàlia, i la fàbrica on assagen el gitano i l'equatorià; Camallera, el municipi gironí d'on és l'home que du un mort a la consciència, o la platja on van el tenor i els exlluitados de lluita lliure amb l'aparell detector de metalls, entre d'altres indrets.

2.3.6. Personatges

Hem dividit els diferents personatges que pul·lulen per les 14 línies argumentals en dos tipus.

PERSONATGES PRINCIPALS:

- **La vella que fa ganxet:** Vella menuda i seca, que va acompanyada de la seua filla i d'una noia jove i negra. Ha enterrat tres mares, la germaneta i dos germans. Cus perquè féu la promesa que si la filla que tingué el 1941 creixia ben viva, faria a la imatge de la Mare de Déu dels Dolors el mantell més bonic que li hagueren teixit mai a cap marededéu.

- **L'entrenador:** Home ample d'espatlles que entrena el Club Bàsquet Santa Rosa de Lima - Horta. També és comercial del grup d'empreses Uriarte. Té el somni d'entrenar un equip de bàsquet femení d'elit en què jugue la seua filla. Tanmateix, un greu accident de cotxe en què atropella un motorista li capgirarà el futur. Acabarà suïcidant-se en un pàrquing.

- **La Pólvora:** Dona gran amb uns piquets foscos al coll, partícules de pólvora incrustades. Arriba a Barcelona procedent d'un poble andalús on no la volien per culpa de les represàlies dels poderosos a la seua parella d'aleshores, l'home que ara té la mà cremada. A la ciutat comtal es fa prostituta amb l'objectiu de fer diners i poder tornar-hi amb la cara ben alta, sent rica.

- **L'home que retrata difunts al carbó:** Separat. Abans li interessaven els pessebres, però ara fa retrats de difunts al carbó i vol buscar la dona de la seua vida. Parla, per mitjà del xat, amb la professora d'institut, que és la seua companya de seient de metro, tot i que no saben qui és l'altre. Justament el dia que havia de quedar amb l'ensenyant,

el pica una vespa; ell hi és al·lèrgic, i l'han d'ingressar a l'hospital. No s'arribaran a conèixer mai personalment.

- **La professora d'institut:** Separada, cansada de ser professora d'institut. Té una filla. Fantasieja amb William Hurt. Parla, per mitjà del xat, amb l'home que retrata difunts al carbó, que és el seu company de seient de metro, tot i que no saben qui és l'altre. Una rierada se l'emportarà i no arribarà a conèixer-lo mai personalment.

- **La noia negra de Loiyangalani:** Ve de l'interior de Loiyangalani, un dels pocs poblats a la riba del llac Turkana. La filla de la vella que fa ganxet i el seu marit li pagaran els estudis i, per tant, anirà a viure a Barcelona. Vol ser bibliotecària. Té por, però, de tornar al seu poblat per les amenaces de l'avi, que té per traïdor tot aquell que abandona el poblat. Els diferents noms que rep, són: Namishon (la mare), Japanís (al poblat), Maria Ausiliatrice (a l'escola de monges i missioners italians), Siliatrís (perquè l'anterior és massa llarg), Mary (al col·legi només està permès l'anglès), Mery (més «americà»), Namishon (per enllaçar amb el passat), Nami (la seua parella).

- **L'home que du un mort a la consciència:** Cada dimarts baixa a Barcelona per a reunir-se amb els amics. Té una cella partida i una taca de sang a causa d'un telèfon que algú ha llançat des d'una finestra i li ha pegat. Durant la Guerra Civil espanyola, ell tornava quan tots fugien cap a França. En veure un sospitós en la quadra, no va dubtar i el va matar. Des d'aleshores, porta el mort a la consciència.

- **L'home que se sent cridat a salvar el món:** Mentre anava en moto amb un company, van veure una fosforescència de color carabassa. Tot seguit, un llamp va impactar en el vehicle, l'amic va quedar electrocutat, però ell es va salvar. Des d'aleshores, creu que és un senyal diví perquè d'ell depèn la supervivència del món. Inventa teories per a tal fi.

- **El gitano que toca l'acordió:** Va perdre tota seua família, excepte la germana, la Dàlia, en un incendi. Ara la cuida, i es guanya la vida actuant al metro amb un acordió en companyia d'un equatorià que toca el requint.

- **L'equatorià del requint:** Casat, no entén com la seua muller vol una educació militar per als fills. Ell prefereix la música. Toca el requint al metro junt amb el seu company gitano, que toca l'acordió. N'està enamorat de la germana, la Dàlia, amb qui escaparà quan aquesta reba l'alta de l'hospital.

- **Johnny Bomba:** Exlluitador de lluita lliure, d'aproximadament setanta anys. Entra en el metro i demana diners perquè l'amic, Barrabàs II, jugue a la loteria. Enyora el temps passat, quan es menjava el món amb el seu company Barrabàs II.
- **Barrabàs II:** Exlluitador de lluita lliure, germà del mític Barrabàs I, d'aproximadament setanta anys. Ha estat sotmés a una laringotomia. Enyora el temps passat, quan es menjava el món amb el seu company Johnny Bomba. Està enamorat de la Pólvara; passà un temps a la presó per extorsionar uns empresaris, fet que el canvià.
- **L'home de la mà cremada:** Va nàixer el 1930 en un poble de la província de Jaén, d'on va fugir després d'agredir un majoral. Hi va deixar la seua parella d'aleshores, la Pólvara, sense cap explicació. A Barcelona, ha fet una família amb la dona que té les cames embenades, a Can Serra. Es va cremar la mà amb àcid sulfúric per cobrar la baixa. Es guanya la vida baixant als pous. És soci del Barça.
- **La dona de les cames embenades:** És la muller de l'home de la mà cremada, amb qui té una família i amb qui viu a Can Serra. Està decidida a viure la vida que ella ha elegit, sense les imposicions del marit. Implicada en les lluites i les mobilitzacions populars del barri.
- **La taxista:** Té 45 anys. Abans era camionera, però després del desengany que es va endur amb l'Oskar, va abandonar els camions. Ara és taxista, i també es dedica a restaurar Renault-8. Està enamorant-se de l'home que retrata difunts al carbó.
- **El tenor que fa de Mario del Monaco:** Boig que canta òpera al metro. Sempre feia de figurant, fins que un dia algú li digué que faria de Mario del Monaco i, des d'aleshores, creu que és ell, el Mario del Monaco. Féu la campanya de l'Ebre el 1938. També es passa el dia a la platja amb un detector de metalls.
- **L'home de la crossa:** Home poca cosa. L'empresa amb un soci va fer fallida, i ho van perdre tot. No obstant això, ell es declarà insolvent quan ja no li quedava res perquè no l'embargaren, però l'exsoci no, i, per això, li la té jurada. Es deixarà tallar la mà per aquest amb la fi que no li faça cap mal a la filla.
- **La noia alta i quadrada:** Quan tenia dotze anys, ja li tocava fer de minyona, recadera, mainadera, infermera i assistent social. També fa de mare dels seus germans i del seu mateix pare. Li encanta el concert de Cap d'Any a Viena, i les vesprades de diumenge, quan es pot permetre un café.

- **La noia que no sap que està embarassada:** Té 27 anys, i no sap que està embarassada. La causa: el període d'excitació sexual permanent. Coneix l'aprenent al camió-xurreria de l'oncle, amb qui manté sexe amb freqüència. Seran els pares d'un fill albí molt problemàtic.

PERSONATGES SECUNDARIS:

- **El pare de la vella que fa ganxet:** Té tres dones (la mare de la vella que fa ganxet i dues germanes d'aquesta). Es quedarà amb la dona que fa ganxet, fins que un dia mor de tant de beure.

- **L'home de la vella que fa ganxet:** És pouataire. Posava travesses als pous per estampir la terra i evitar esllavissaments. Però morí quan un dia quedà colgat en un pou i tardaren dos dies a arribar a la fondària on l'havia atrapat la terra fangosa.

- **La filla de la vella que fa ganxet:** Acompanya la seua mare al metro. De xicoteta, estigué a punt de morir per una malaltia. En un viatge a Loyangalani, coneixarà la Namishon, i li farà de tutora.

- **La filla de l'entrenador:** Filla major de l'entrenador de bàsquet del Santa Rosa de Lima. Amb un físic excepcional, és alta, estilitzada, flexible, àgil, fibra pura, a més de tenir molt bones virtuts psicològiques.

- **L'avi de la noia negra:** Havia estat ric, però ara té el mateix que la resta d'homes samburu. Considera traïdors aquells que abandonen el poblat. La néta i la resta de gent del poblat creuen que té poders obscurs.

- **La Santa:** Una de les prostitutes de la Rambla, famosa perquè deien que tenia estigmes i que menstruava per les llagues de Crist.

- **Anton:** Nom amb què l'home que du un mort a la consciència designa l'home que va matar. És, en realitat, el nom del seu germà menut.

- **La Dàlia:** Germana del gitano que toca l'acordió, d'uns dèsset anys. És sordmuda i li agrada pintar les parets amb betums de colors. S'escapa amb l'equatorià del requint.

- **El Tigre de Sabadell:** Exlluïtador de lluita lliure, company de Johnny Bomba, Barrabàs II i el Caiman. Es va besar amb el Caiman durant un combat.

- **El Caiman:** Exlluitador de lluita lliure, company de Johnny Bomba, Barrabàs II i el Tigre de Sabadell. Abans s'anomenava el Llop. Es va besar amb el Tigre de Sabadell durant un combat.
- **La mare de la noia alta i quadrada:** Li retrau al marit que no haja sabut portar la situació després d'haver-ho perdut tot. Se n'anirà amb el Víctor.
- **El Víctor:** Parella de la mare de la noia alta i quadrada.
- **El germà Blai:** Religiós que ajuda alcoholics i indigents. Li proporciona menjar i companyia al pare de la noia alta i quadrada.
- **L'Oskar:** Gran amor i gran desengany de la taxista. L'enganyarà i li trencarà el cor.
- **El pare de la taxista:** Li encanta restaurar cotxes, sobretot Renault-8.
- **L'aprenent:** Contractat per l'oncle de la noia que encara no sap que està embarassada. Aquest la deixarà prenyada. Junts tindran un fill albí.
- **L'oncle de la noia que està embarassada:** Propietari del camió-xurreria que roda pels mercats setmanals dels pobles pròxims a Barcelona. Té una angina de pit i busca un aprenent.
- **El fill albí:** Amb setze anys, és un fill problemàtic, tirà. Culpa als pares de les desgràcies que li ocorren a ell.

2.3.7. La realitat com a font per a la ficció

El mateix Ramon Solsona ens va cedir algun material que va fer servir per escriure *Línia blava*. Tanmateix, l'autor ens advertia que, entre tot aquest material, hi ha arxius que no va fer servir. El seu objectiu era oferir una tria de material en brut perquè els alumnes identificaren a quina història corresponia cada document, amb el primer pas, doncs, de separar el material que va fer servir del que va desestimar. Igualment, també va fer servir informacions de moltes procedències, com ara entrevistes personals, treball de camp, documentació i lectures sobre temes molt diversos. De totes maneres, hem cregut convenient adjuntar tots els documents que ens va enviar per si pot servir com a activitat.

Aunque usted sea
alérgico

¡no tenga pánico!

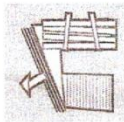

Información general sobre
alergia a las abejas y
avispa

COMITÉ DE ALERGIA
A HIMENÓPTEROS

ALK ABELLÓ

El ciutadà Peter és el *homeless* més atípic de Barcelona. També ho és l'habitatacle que ha aixecat, que disposa d'algunes comoditats.

El 'robinson' de Montjuïc

Un alemany té una vida exemplar en una barraca des de fa dos anys

CARLES COLS
Barcelona

Peter és alemany, té 42 anys i, en certs aspectes, és un barceloní exemplar. Encara que viu en un recòndit racó de Montjuïc, cada dia fa un quilòmetre només per llençar les escombraries al contenidor. Casa seva és des de fa dos anys una barraca d'ancara, no cinc metres quadrats en la qual, gràcies al fet de ser un manetes, no li falten comoditats pròpies d'un robinson urbà. Té un televisor en blanc i negre connectat a una bateria de cotxe, i una dutxa i una aigüera a la cuina proveïdes d'aigua a través d'un dipòsit que omple a la font més pròxima. Ell no ho sap, però un dels projectes que l'Ajuntament de Barcelona prepara per fer d'aquesta una ciutat de postal acabarà per fer-lo fora de casa seva algun dia.

Fa sis anys, Peter treballava a

Motril (Granada) per a una empresa alemanya. "Un dia em van trucar de la central i em van dir que havien fet fallida". Sense família i sense estalvis, com un personatge de Paul Auster, va caure en la indigència amb la més absoluta naturalitat. Va deixar de dormir sota un sostre com si res, com qui estén la mà per comprovar si plou. Res d'alcohol. Res de drogues. "Home, algun porro de tant en tant, però això no és dolent". Res de desenganys amorosos. Peter es va fer pobre de professió i, davant l'alternativa de tornar a casa i viure als freds carrers d'Alemanya, va decidir que es quedava al nostre país.

De tots els pobles i ciutats de la costa mediterrània que va visitar, Barcelona li va acabar semblant la millor de totes les cases possibles. "Aquí la Guàrdia Urbana és amable i la gent, generosa amb les seves alimoniaes, molt més que els turistes

SERGIO LAJZ

Peter, a l'interior de la seva barraca amb tele a Montjuïc.

"Amb paciència he fet una llar còmoda", diu Peter, que per llençar la brossa camina un quilòmetre

l'alonga, l'omnimode president de Telefónica, per dir-ne d'alguna manera. La seva desgràcia -ell no comparteix aquest punt de vista- és tota una reflexió sobre la velocitat de creuar que porta la transformació de la ciutat i sobre qui s'ha quedat enrere, a l'aigua i sense salvavides.

"Primer vaig buscar un format en altres llocs de la ciutat, però per viure al carrer has d'evitar aquells ambients on què hi ha droga", Primera il·lació de Peter. Segona, i no menys important: "Amb paciència pots d'adquirir."

tenir una casa confortable", i és veritat. Peter convida cordialment els ocasionals visitants a entrar a casa seva. Un mosaic d'alfombres cobreix el terra, per on ell sol caminar en sabatilles. A la dreta, el llit, i als peus, el televisor. A l'altre extrem de l'espai, una cuina, amb aigüera i extractor de fums, i un petit mirall de bany completen la vivenda. El millor, no obstant, és la tranquil·litat a l'exterior. Sol i unes acceptables vistes són les úniques *stock options* d'aquest barceloní d'adopció. ■

JULIO CARBÓ

María Medina, poc abans de començar una lectura, ahir.

L'eco de la paraula escrita

PATRICIA CASTÁN

La digestió literària normalment s'inicia amb una dosi de tinta devorada per uns ulls amb fam d'històries de finals feliços. Però hi ha ocasions en què la vista no està per la feina i les pàgines llangueixen a falta de descodificador. A María Medina li va tocar fer d'enllaç entre un ésser estimat i un llibre, li va tocar descobrir que **"en alguns moments la veu pot ser com una carícia"**, i endolir un comiat. I l'experiència la va marcar tant que va escriure un punt i seguit en la seva pròpia biografia. Va tancar un llarg capítol, on exercia d'empleada amb nòmina per a una gran editorial, i va estrenar el *nus* de la seva pròpia història, convertida en empresària, al capdavant del petit regiment de veus batejat com a Pa-

raules en veu alta.

El seu oïcicle emotiu es va convertir, sense saber-ho, en detector comercial, com va constatar a l'obtenir una subvenció europea per **"innovadora"**, a través de Barcelona Activa. Amb el preat boti en va tenir prou per reunir fa uns mesos quatre experts en doblatge, una psicòloga, dos pedagogs i un filòsof que, com ella, acudeixen a verbalitzar les frases que altres no poden llegir. **"Alguns tenen una veu meravellosa, que convida a somiar; altres estan preparats per atendre casos més específics"**, explica la dona que va decidir vendre l'eco de la tinta.

Menys d'un any després de començar a disparar paraules i fer de cada dia un Sant Jordi en veu alta, la seva llista d'adeptes té principi però no final: nens a qui recepten el

Ha creat 'Paraules en veu alta', una innovadora empresa de lectures a domicili

"En alguns moments la veu pot ser com una carícia", diu la lectora consagrada

reiax d'un bon conte, avis a qui la vista no pot ni amb les majúscules, malalts que posen imaginació on no els arriben els ulls... Els seus rajos de veu ja es filtren fins i tot en hospitals, programes extraescolars i centres geriàtrics, on hi fan desembarcar històries per a tots els públics. Ells hi posen l'oratori i la primera matèria. **"Tinc una enorme biblioteca -explica la voraç lectora- i escollo el que més pot estimular a cadascú"**. La marca de la casa és despatxar, com a plat principal o per postres -en el cas dels nens- precisos poemes. L'experta garanteix que els seus xixujejos induïxen a la concentració, la calma, l'emoció, la riada i fins i tot el son, al gust del consumidor. I que el verb, al contrari que la *telescombraries*, encara és la millor gimnàstica per al cervell. ■

La necrológica

Como crónica

Una esquelera recuerda cada año la situación del Barça

BARCELONA
ENRIC BAÑERES

Utilizar una esquelera para certificar el estado de un equipo o una derrota abultada es un recurso de humor negro que las revistas de los años veinte del pasado siglo empleaban para satirizar al Barça. Lo que ya no es tan frecuente es que una esquelera de "La Vanguardia" la utilicen los deudos para mantener al finado, año tras año, al corriente de las vicisitudes de su club.

Así lo hacen cada 14 de febrero familiares de Pere Serra i Guinjaume, que falleció ese día de 1988, dejando viuda y dos hijos. Seguidor del Barça, Serra murió a los 71 años tras sufrir un infarto de miocardio el día anterior a padecer con el que vino después. Murió en domingo, el mismo día que el Barça arrancaba un empate (1-1, goles de Giner y Urbano) en Mestalla ante el Valencia. No era un mal resultado, pero insuficiente para el equipo azulgrana, que era noveno en la clasificación, a 16 puntos del Real Madrid (equivalente a 24 de ahora, pues entonces cada victoria se premiaba con dos puntos). La última formación de la vida de Pere Serra la formaron Zubizarreta, Cristóbal, Salva, Moratilla, Julio Alberto, Víctor (Manolo), Schuster, Roberto, Urbano, López López (Caldete) y Lincker. Uno de ellos, Cristóbal, todavía sigue en activo, ahora como jugador del Paris Saint-Germain. Por unos meses, Ser-

alegría de ver a ese equipo de pauperado ganando la Copa del Rey ante la Real Sociedad, de la mano de Luis Aragonés y con un gol de Alexanko. Pero su familia ha querido que ni la muerte le separe del Barça. Siempre redactados en catalán, los textos tratan de resumir la actualidad del club, una crónica de hechos y esperanzas, real como la vida azulgrana misma: "Aunque tenemos la dimisión, es posible que un equipo casi de Segunda gane la Copa de Europa. Este año, sí. Te queremos y no te olvidamos". Imposible decir más cosas en un lenguaje tan telegráfico: la caída de Gaspar, la crisis del equipo en la Liga y su buena marcha europea, todo ello sintetizado en la esquelera que este día rito publicó el pasado día 14, como cada año desde 1988. Y un grito de esperanza identificaría entre barcelonistas aún en las situaciones más complejas: "Aquest any, sí".

El 1992, año del doblete Liga-Copa de Europa, pocos meses antes de la final de Wembley, la esquelera por el cuarto aniversario de la muerte de Pere Serra ya era breve pero premiosa: "Aquest any, sí. Testimoni i recordam". Al año siguiente, persistía el lachismo: "Aquest any també. Testimoni i no l'oblidem". Un año más tarde la noticia era el 5-0 sobre el Madrid en memorable noche de Romario: "Aquest any el menys tenim cinc a zero". Y se vivían las resacas de la Copa de Europa, las resacas del Barça perdía en Atenas. Los últimos quince años compren-

"ASI EN EL BARÇA COMO EN EL CIELO"

Pere Serra i Guinjaume
ha mort cristianament a Fedat de 71 anys. (A.C.S.) La seva esposa, Ramona Cassanoves i Garcia; fills, Pere i Martí; filla política, M.ª Josep; netes i nets la família i amics preguen una oració per la seva ànima. Les exequies se celebraran avui, dimarts 16, a les 10.10 hores del matí a les capelles de l'I.M.S.F. (Barco d'Avila, 20).

Pere Serra Guinjaume
(14-2-1988)
Encara que tenim la dimissió, podem que un equip quasi de Segona guanyi la Copa d'Europa. Aquest any, sí. Testimoni i no l'oblidem.

1988
+
Pere Serra i Guinjaume
14-2-88
Aquest any ens hem tornat. No passem res. Fou el primer any amb. Testimoni i no l'oblidem.

1989
+
Pere Serra i Guinjaume
(14-2-1988)
Este los están ten un zoo. Múltipla tol, aquest any sí. Testimoni i no l'oblidem.

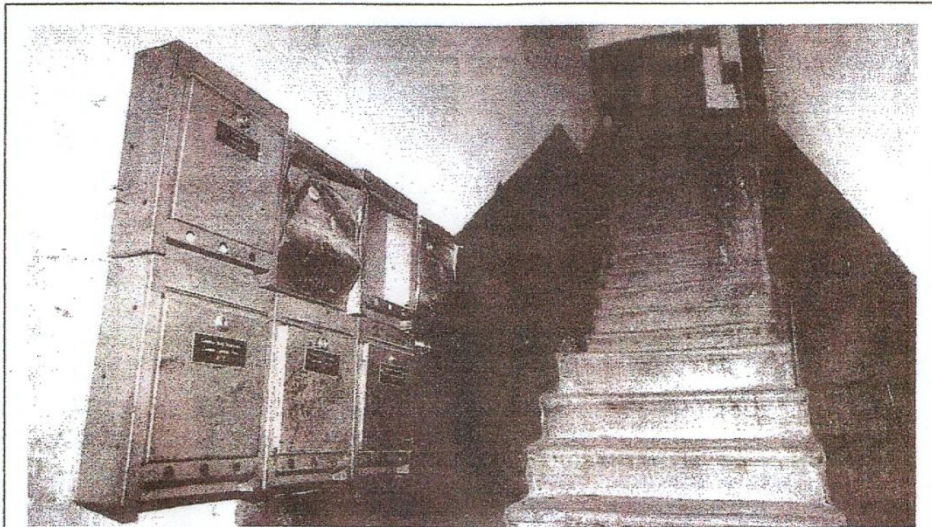
1989
+
Pere Serra i Guinjaume
14-2-88
N.V. A.N. nombre B. per unibis amb castells i avui que que si 25 anys. Testimoni i no l'oblidem.

1990
+
Pere Serra Guinjaume
(14-2-88)
Van tenir un tradidor abdicament. De vegades toquen el cel i altres son utilis. Testimoni i no l'oblidem.

del Barça, pero también algunos de los más duros y polémicos. Fracasos en Los Palácos de Soriano ante el Real Madrid, pero también algunos triunfos: "Ni ocuelts ni llampes". Otras veces rezuman un sentimiento de vergüenza: "Entre todos están haciendo un zoo", decía la esquelera de 1998. Y la del año siguiente reflejaba el clima de reclamación para que hubiera más presencia de la cantera en el primer equipo: "N.V. (Van Gaal), ni N. (Núñez), sólo B. (Barraza)", pero también con catalanes.

LA ACTUALIDAD
Mediante sucesivas esqueleras se ha ido "informando" a un hincha del Barça que murió en 1988 de la "traición" de Figo o la caída de Ivan Gasenart
cuidado al barcelonismo, el fichaje de Figo por el Real Madrid, no podía quedar excluido de la esquelera que los familiares de Pere Serra publicaban en su memoria hace dos años: "Tuí-mos un tradidor abdicament. Te queremos y no te olvidamos". Y el año pasado, en el más allá, Pere Serra pudo hacerse una idea de que la cuestión azulgrana propendía al caos: "Cada vez es más difícil ponerte al día de cómo vamos. Esto es un tiovivo". Imposible encontrar fuera del barcelonismo la ocurrencia de meter un tiovivo

Una anciana de Málaga veló el cadáver de su hermana en casa hasta que falleció ella también

ALEX GARCIA

En este inmueble vivía Encarnación B. y allí permaneció muerta dos años sin que nadie lo supiera

Doña Encarnación, o el olvido es peor que la muerte

■ Parece mentira, como acaba de suceder en Málaga, que unos vecinos puedan pasar un mes sin echar en falta a dos ancianas que vivieron y murieron juntas. Pero no ha sido el primer caso. Ni siquiera el más grave. Encarnación B., la inquilina de una vivienda de la calle Sant Martí, en el Raval, apareció muerta el 15 de diciembre de 1992. Había fallecido hacía dos años. Su esqueleto apareció en el suelo, cubierto por lo que fue un camisón, junto a su cama. En dos largos

años, hasta que unos ladrones penetraron en el piso y la policía descubrió lo sucedido, siguieron llegando a la casa notificaciones del banco, de Telefónica, del gas, de Enher. Nadie se alarmó de que los sobres se quedaran en el buzón. O de no verla a ella. "Estará en un geriátrico o un hospital", pensaron algunos. Tenía más de 80 años, vivía sola y su único hijo ya había fallecido. ¿Quién la hubiera podido acompañar al geriátrico o al hospital?

SUCESOS

■ Pasó un mes hasta que los vecinos del inmueble echaron en falta a las dos ancianas: nadie se extrañó de no verlas ni oírlas durante todo ese tiempo

VIRGINIA MUÑOZ

MÁLAGA. - Hacía unos 25 días que los vecinos de la calle Caballero de las Doncellas, en Málaga, no escuchaban movimiento alguno en la casa en la que dos hermanas, de 72 y 73 años, vivían juntas. No salían al balcón. No se las vio por la escalera. Nada. El reiterado silencio y la ausencia total de noticias acabaron alertando y alarmando a los más ha-

una sospecha rondó por la mente de todos.

Los bomberos no esperaron más y penetraron en el domicilio por el patio interior de la cocina. No tuvieron que buscar por la casa. En esa misma habitación se hallaban los cadáveres de las dos hermanas, en un avanzado estado de descomposición y ningún signo aparente de violencia. Vivieron y murieron juntas.

No hay misterio. Sólo una terrible

natural, sin la intervención de ningún agente externo. La autopsia también permitió confirmar que una de las dos difuntas falleció unos días antes que la otra. Pudo haber pedido ayuda, pero la otra se quedó junto a ella, hasta morir. La primera muerte se produjo hará unos 25 o 30 días. La segunda, cuatro más tarde.

En el domicilio no existía ninguna señal de violencia. La puerta no fue forzada y las ventanas tampoco. Los vecinos de la calle Caballero de las Doncellas no salían de su asombro. Algunos se lamentaron de no haber actuado con mayor agilidad. "Si hubiéramos sabido lo que ocurría nada más fallecer la primera, las ancianas, a lo mejor ha-

SABADO
21
Diciembre
10.45 noche
Y TODOS LOS
SABADOS

alfa5

El Polideportivo
más importante
de Cataluña
Almogàvares, 169
Tel. 300 20 31

LUCHA LIBRE

FREISTIL - CATCH - WRESTLING

Control de la Federación Catalana y Española de Lucha

¡¡SENSACIONAL!! GRAN REVANCHA

DON JOHNNY EL CORSO - JOE ADELL

Primer combate profesional, PESO LIBRE, a 4 asaltos de 5 minutos

DOS FIGURAS DEL RING, DOS

SAN MILLAN - FRAN VALERO

duro batallador. Ex Campeón de España estilista catalán, Ex Campeón de Europa

Segundo combate profesional, PESO LIBRE, a 4 asaltos de 5 minutos

LOS COLOSOS DEL RING

EL GALENO - GARCIA ARROYO

espectacular enmascarado agresivo, el Yul Brinner del ring

Tercer combate profesional, PESO LIBRE, a 4 asaltos de 5 minutos

GRAN REVANCHA

DON JOHNNY EL CORSO - JOE ADELL

fuerte, rudo Ex C. de Europa
y figura mundial, 118 kilos

espectacular agresivo del
Buen Pastor, 103 kilos

Cuarto combate profesional **CATCH A CUATRO**

a UN asalto de 45 minutos y a DOS decisiones

ENMASCARADOS, LOS CICLONES DE MEJICO, pareja de agresivos

HURACAN RAMIREZ - VENDAVAL PARRA

fino, violento batallador internacional

fuerte, violento incontinente internacional

LAS ESTRELLAS NACIONALES, pareja de atletas

LUC BEJAR - KID MONTES

atleta, estilista catalán, ex campeón

estilista, atleta, la revelación del catch

AUTOBUSES: 6 - 141 - 40 - BS - SC - B 25 - NL - Barcelona, Badalona,
Santa Coloma - METRO: Luchana y Marina.

Imp. « Quirebarr » Sapólvada, 161 - Barcelona

... ..

«Una pared de cuatro metros»

Una profesora relata cómo vivió la tromba de agua que ayer arrasó dos barrios de la ciudad de Melilla

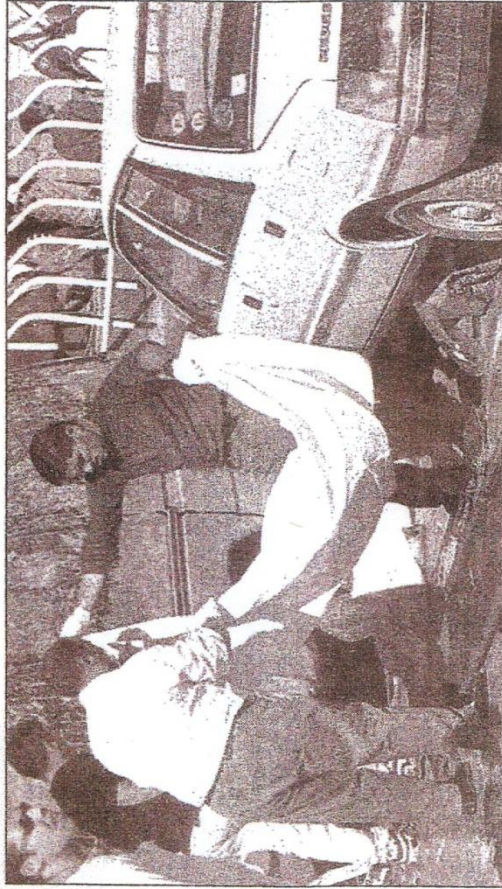
MARIA ANGELES SANCHEZ
ESPECIAL PARA EL MUNDO

MELILLA.— Las clases que impartí en el Centro de Adultos, dentro de la Mezquita de García Cabrelles, habían transcurrido con normalidad esa mañana. Hasta las 11.30. En ese momento la lección fue bruscamente interrumpida por un terrible estruendo, similar a un ruido de un terremoto, que hizo que un escalofrío nos recorriera a todos la espalda. La reacción de los alumnos fue inmediata: saltaron por encima de los pupitres y se asomaron a la ventana.

El espectáculo resultaba indescriptible. La calle García Cabrelles se había convertido en el desagüe de 25.000 metros cúbicos de agua que acababan de cruzar la ciudad.

La tromba formaba una pared líquida de cuatro metros de altura, compacta y dura como si fuera de hormigón. Alumnos y profesores fuimos testigos de cómo chocaba con implacable furia contra todo lo que encontraba a su paso. Arrastraba muebles y vehículos, que se apilaban unos encima de otros contra la pared de un aparcamiento hasta derrumbarla. También vimos pasar, atrapadas, a varias personas.

Ni siquiera nos dio tiempo a ennuadecer de asombro. El Centro de Adultos se convirtió en un improvisado refugio de transeúntes. Algunos venían heridos.

El cadáver de una de las víctimas es cubierto con una manta.

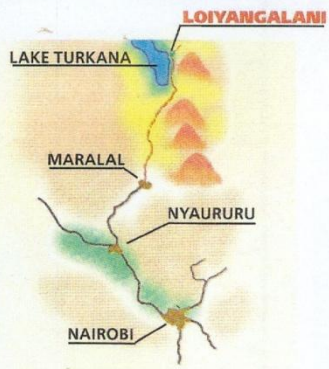
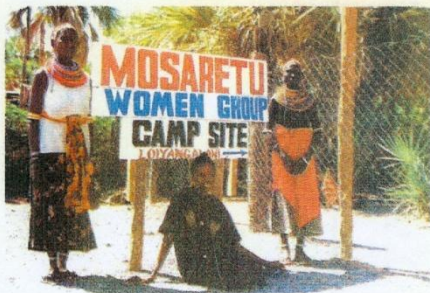
Todos, aterrorizados. La confusión reinaba en el recinto. Los lameros de los heridos, el nerviosismo de los alumnos que querían ir corriendo a averiguar qué había sucedido de los suyos, mientras los profesores les impedían salir por el riesgo que suponía para sus vidas. «Mi mujer estaba comprando aquí al lado, en el mercado central». «Mi casa, mis hijos», se oía repetir

una y otra vez. Profesores y alumnos vimos, impotentes para actuar ante la violencia del agua, cómo ésta arrastraba a las personas que pillaba a su paso como si fueran muñecos.

Afortunadamente, en apenas unos segundos —o eso nos pareció— el nivel del río que atravesaba Melilla en ese momento decreció hasta casi desaparecer.

Cuando era evidente que había desaparecido el peligro, salimos a la calle para ver en qué podíamos ayudar. Bajo la chatarra de tres coches aplastados uno encima del otro por la fuerza del agua, podíamos distinguir las piernas de una de las víctimas.

Maria Angeles Sánchez es profesora del Centro de Adultos de Melilla.

MOSARETU
P.O. Box n°1 Loiyangalani
Via Maralal
KENYA

Photos: Antoni Hosta.
E-mail: tonihosta@abifer.com <mailto:tonihosta@abifer.com>
Design: Casanovas Mas

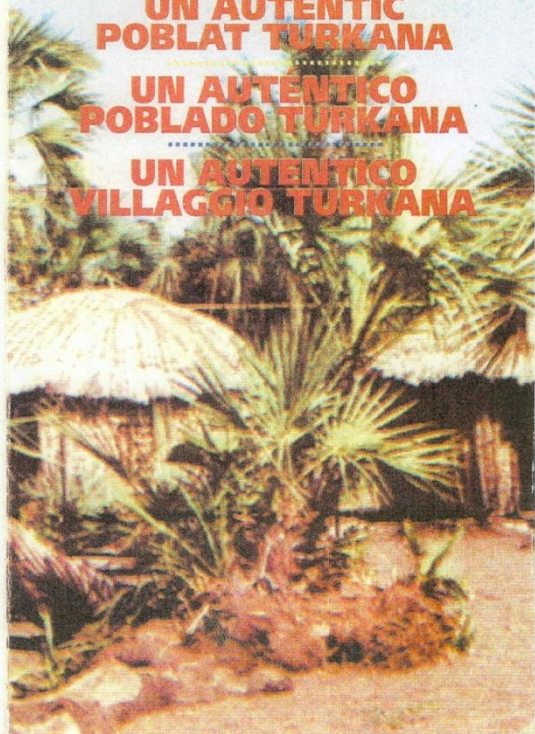
MOSARETU
MAENDELEO
YA WANAWAKE

THE AUTHENTIC
TURKANA VILLAGE

UN AUTÈNTIC
POBLAT TURKANA

UN AUTENTICO
POBLADO TURKANA

UN AUTENTICO
VILLAGGIO TURKANA

56 HARMSVILLE, ILLINOIS

JOSEP LL. SELLART

Los desperdicios llegaban hasta la escalera de entrada del edificio.

Una mujer llenó de desperdicios un edificio de cinco pisos durante años

IGNASI SOLER, Tarragona
Empleados de la brigada municipal de Tarragona iniciaron ayer la limpieza de un edificio de cinco plantas que su propietaria ha llenado de basura a lo largo de los años. Ayer ya se retiraron tres contenedores, pero sólo se avanzó en la escalera, y no se sabe lo que se puede llegar a encontrar en los pisos superiores. Los trabajadores tuvieron que discutir continuamente con Ramona Tresserres, la propietaria, que removía la porquería, maloliente y llena de bichos, para recuperar botellas y otros objetos que volvía a guardar en los bajos.

Este nuevo caso de demencia senil venía siendo denunciado desde hace meses por los vecinos de la calle de Unió, una de las más comerciales de Tarragona.

*13/11/85
Dinicas HP/ST*

CATALUÑA MODERNA

CANET

Repatriación del cadáver de José Celaya

La familia de José Celaya ha iniciado los trámites para la repatriación del cadáver, después de que las dos pruebas de ADN hayan confirmado que el cuerpo encontrado el 24 de enero en una playa de Córcega pertenece al vecino de Barcelona que fue arrastrado por la riera de Canet el pasado 26 de noviembre. Los hijos de la última víctima mortal de las riadas del Maresme confían en poder enterrar a su padre, tal y como él deseaba, en el cementerio de Granollers. -- A. de la Fuente

Volver a titulares de la sección

[PORTADA] [INTERNACIONAL] [SOCIEDAD] [CULTURA] [POLÍTICA] [CIUDADES]
[ESPECTÁCULOS] [OPINIÓN] [DEPORTES] [ECONOMÍA] [ECONOMÍA Y NEGOCIOS] [REVISTA]
[REVISTA_DEL_DOMINGO] [ENTREVISTA] [CULTURA-IDEAS] [EL_BURIADERO] [LIBROS_Y_ARTE]

[DIGITAL] [CIENCIA Y SALUD] [WWWANGI] [MAILNEWS] [EL_NAVEGADOR] [ESCAPARATE]
[CARTAS_AL_DIRECTOR] [ENCUESTA] [CRUCIGRAMAS] [CHATS] [EL_TIEMPO] [LA_BOLSA]
[BARCELONA] [INTERNET] [HEMEROTECA] [AYUDA]

Copyright La Vanguardia 1997
redaccion@vanguardia.es

La familia de un enfermo lleva 20 días acampada junto al hospital Vall d'Hebron

MONTERRAT CAPELLAS

BARCELONA. - Colchones, sillas, una mesa con comida, montañas de bolsas, un tendero y una familia numerosa. Esta es la escena que se ve desde hace 20 días en un jardín de la calle Arquitectura de Barcelona, en el barrio de Horta-Guinardó, al lado del hospital Vall d'Hebron. Unos 12 gitanos -al principio fueron un centenar- pasan día

El Ayuntamiento les ha ofrecido dos camas, que es lo que considera para un hospitalizado

y noche a la intemperie en un jardín que han convertido en su casa. Se han trasladado desde Palma de Mallorca para controlar la evolución de su familiar José Ramon González Cortés, de 40 años, que sufre quemaduras por todo el cuerpo y permanece en la unidad de cuidados intensivos.

La familia asegura que ha buscado pisos y albergues donde dormir, pero no ha encontrado nada. Desde el hospital Vall d'Hebron se preocuparon por el problema a raíz de que una familiar del enfermo pidió ducharse. El hospital no tiene obligación de facilitar alojamiento y mantenimiento a los familiares de los ingresados, pero a pesar de eso, la trabajadora social del centro buscó un techo para ellos.

A través de Serveis Socials del Ayuntamiento de Barcelona, se les ofrecieron dos plazas en un centro en la Meridiana: "Dos personas es lo que consideramos acompañamiento normal para un enfermo", aseguran fuentes del Consistorio. También se les dio la oportunidad a todos de comer, cenar y asearse en centros ubicados en Paral·lel y Meridiana. La familia rechazó todas las ofertas, que el Ayuntamiento aún mantiene, por la lejanía con el hospital y porque no había camas para todos. "Estamos muy unidos y siempre vamos juntos, no queremos separarnos", cuenta Tomás González, padre del enfermo. El Consistorio consideró la situación económica de la familia y llegó a la conclusión de que no se trataba de "un

JOSÉ MARÍA ANGUERSUÁN

La familia de un paciente de Vall d'Hebron ha acampado en los jardines cercanos al hospital

caso de insolvencia económica". Mientras tanto, los días transcurren y en el jardín van cambiando las caras: "Nos turnamos para venir desde Palma de Mallorca, cuando unos vienen los otros se marchan", explica González, que en los 20 días aún no ha regresado a su ciudad. Duermen sobre colchones y han comprado algunas mantas porque "vinimos con lo puesto". Compran

comida preparada y lavan la ropa en el mismo jardín. Además, han encontrado unos lavabos públicos donde se asean "y no nos cobran nada". Todo por poder acompañar al enfermo las dos horas y media diarias de visita.

Pero la situación les resulta muy incómoda: "Para nosotros es vergonzoso vernos en estas circunstancias, viviendo como animales, pero

por el momento no tenemos una alternativa mejor". A pesar de que su hijo se recupera favorablemente, Tomás González calcula que todavía les queda un mes hasta que le den el alta y continúan buscando un techo bajo el que vivir. "Solo pedimos un sitio con agua, cercano al hospital, y donde podamos dormir todos, pero no podemos estar abandonados como perros callejeros".

Un joven magrebí permanece ingresado en coma desde mayo sin que se conozca su identidad

MANÉ ESPINOSA

El joven indocumentado está ingresado en el hospital de Sant Llàtzer de Terrassa

CIUDADANOS

■ El chico no posee ningún tipo de documentación y resultó gravemente herido cuando intentó huir de un control policial y saltó de un vehículo en marcha

FRANCESCA RODRÍGUEZ

TERRASSA. — Es magrebí y tiene 15 o 16 años. Son todos los datos con los que cuenta la ONG Vallès Sense Fronteres para intentar localizar a los familiares de un joven indocumentado, hospitalizado en coma desde el 23 de mayo. Diversas pistas han llevado a Vallès Sense Fronteres hasta un accidente ocurrido en las inmediaciones de Figueres, cuando la policía interceptó el vehículo en el que viajaba el joven junto con otros inmigrantes. En un intento desesperado de no ser detenido, saltó del vehículo y quedó gravemente herido.

Un helicóptero lo trasladó hasta el Hospital General de Catalunya, en Sant Cugat. Posteriormente, lo llevaron al hospital de Sant Llàtzer, de Terrassa.

El Estado acoge anualmente a 20.000 menores

■ El Estado español se hace cargo anualmente de 20.000 menores, de los que el 31 por ciento sufre malos tratos físicos, según datos de la Estadística Básica de Atención a la Infancia que maneja el Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Los malos tratos emocionales afectan al 42,5 por ciento de este colectivo. En menor medida sufren situaciones de mendicidad (9,3 por ciento), explotación laboral (4,2 por ciento) y corrupción y

complica aún más por el hecho de que hasta ayer la ONG creía que el joven era uno de los heridos en un accidente ocurrido en marzo en Figueres, donde murieron 12 personas. Durante estos meses, diversos inmigrantes árabes lo han visitado asiduamente y han intentado comunicarse con él, sin ningún resultado. "Hay momentos en los que parece que recupera un poco la conciencia, pero no hemos conseguido saber si es marroquí, argelino...", explica Yones, un marroquí miembro de Vallès Sense Fronteres que visita con regularidad al joven. Hace unos días decidieron dar a conocer este caso para intentar que su familia sepa que el chico está vivo.

"Seguramente sus familiares lo han dado por muerto, tal vez si alguna persona que lo conozca lo visita, le ayudaría a recuperarse", afirma Yones. Con esa esperanza recurrieron al programa de televisión "Quién sabe dónde", que emitió el caso el lunes. Para Yones esta es una de las situaciones más duras que ha vivido en su contacto con los inmi-

A los dirigentes empresariales, les conviene reducir la natalidad, así concuerda mujeres y convierten sus oficinas en harenes. Cada día hay más mujeres ocupando cargos públicos, así tendrá menos hijos y nos extinguiremos. ¿Quién traerá los hijos y hará las faenas inferiores? ¿Se puede considerar inteligente y viril un pueblo que se extingue? Convencen la española que fumar, beber, trabajar y follarse a gusto, se libera e iguala al hombre. No podemos hacer lo que ignoramos, pero los medios de comunicación informan como se mata, se roba, se vicia uno, donde venden y cuanto cuesta la droga. Aberraciones sexuales como el lesbianismo y homosexualidad, lo divulgan como normal, cuando el acto sexual en toda forma da vida, tiene como objetivo procrear, tener hijos. Cada día hay más delitos, hasta el trabajador autónomo imita al ladrón capitalista, también roba al ignorante y se enriquece. Hitler dijo que con los medios de comunicación y una propaganda adecuada se podía controlar los pueblos. Convencen la española a ser puta barata, así vendrá más turistas e inmigrantes. A tener menos hijos y más animales de compañía, cachorros y lujos. La ignorancia del español se ve en que gasta dinero y energías en cuidar animales de compañía, coches, casas y luego dice que tener hijos es caro. Al indio de América, se le regalaba caballos, armas de fuego y se sentía orgulloso, a cambio daba sus tierras, sus pieles y mujeres, así se extinguieron muchos.

Nota más mínima
dipositada a los British
del domicilio particulars

Aún al final del verano, y a las ocho de la mañana, las playas de Barcelona viven todavía en pletórico. Un borrachito dejado por sus amigos duerme a plena suelta; un grupo de chavales que viven su primera aventura lejos de casa se fuman el último porro metidos entre sus sacos de dormir; una vinda da de comer alimentos enlatados de varios sabores a sus cinco gatos, y se comunica con ellos en su lenguaje de caricias interesadas.

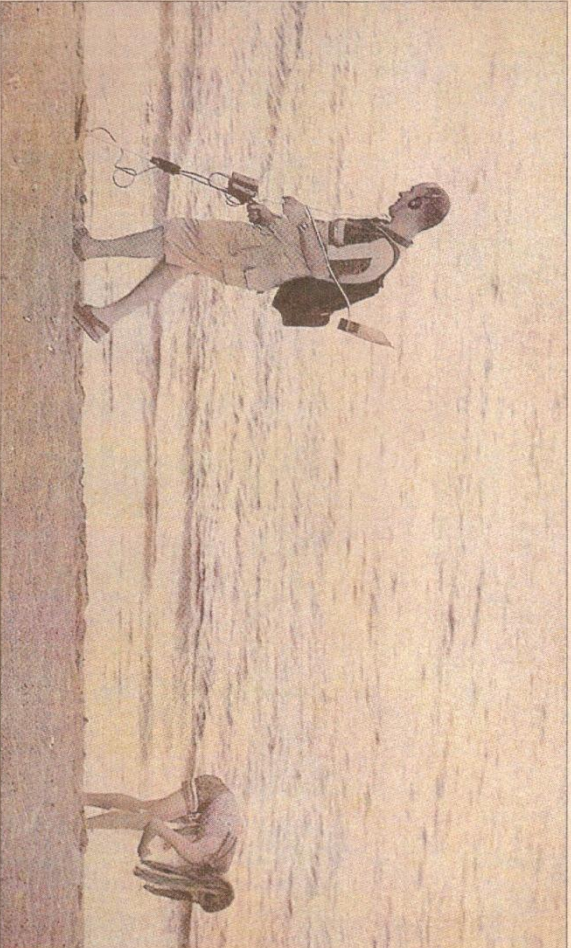
En el verano que ya comienza a flaquear, un celdador ha sido testigo de la vida en la playa desde que se va el sol hasta que regresa. Una madrugada se acercaron dos sombras ágiles y largas a una pareja que hacía el amor y se llevaron la mochila de una y la cartera de la otra; otra madrugada flotaba un cadáver que el mar no se quiso llevar. Era un hombre joven, quizás salido de una discoteca, amargado, envenado de droga y alcohol, quizás un simple suicida. El celdador dio aviso a la policía, que no tardó en llegar; arrastró el cadáver apartándolo del beso del mar y de los pies de un matrimonio alemán que ya a esa hora estaba esperando el rayo del sol sentando en una tumbona; más tarde llegaron los forenses a practicar el levantamiento. Lo más curioso del caso fue que el matrimonio no se dio por enterado, ni miró el cadáver, ni se retiró unos metros para hacer más cómoda la acción policial. Se limitó a decir en alemán que no hablaba catalano. En una palabra, no interrumpió sus vacaciones.

Cuando el sol despunta van llegando los pescadores con sus largas cañas —dos o

LA CRÓNICA

Buscador de tesoros

ALFREDO MOLANO BRAVO

Los buscadores de tesoros parecen jugar a ser todo a encontrar un tesoro escondido bajo la arena de la playa. / JOAN GUERRERO

un reloj de oro. Algunos, muy sofisticados, discriminan con la frecuencia del sonido el volumen del hallazgo; otros, aún más alarmados, poseen escáner y dibujan en la pantalla lo que detectan en el suelo. Pero mientras más compleja sea la herramienta, argumenta don Angel, un buscador profesional,

de faena que sale para el golfo de Roses a media noche y regresa en la mañana. No viene a la playa sino los días de descanso. Se lamenta de que la veda de mar no coincida con las vacaciones de este, cuando la gente sale a la playa, se olvida de todo —o quiere hacerlo— y a veces por eso se encuentra algo. El andaluz ha encontrado dinero en metálico. Es extraño que la suerte especialice a sus consuetos. Se le aparecen monedas, muchas. Muchas, tanto que ya ha podido pagar el detector varias

veces, y tiene bolsas llenas que no devuelve al torrente monetario porque las considera su tesoro personal. Inclusive encontró un maravedí, por el cual una empresa numismática le ha ofrecido mucho dinero, pero él se niega a comerciar con lo que considera una sonrisa del azar.

El más veterano, Diego, es un extremeño que busca en Badalona. La mujer lo dejó y creyó que ya a su edad es más sano y más digno buscar en las playas tesoros que mujeres; una chavala —agrega— hace pasar vergüenzas a los mayores de 60 años. Cuando las tristezas del adios lo embargaron, venía a mirar el mar y con la punta de su bastón levantaba cosas, les daba la vuelta y seguía su camino hacia ninguna parte. Una mañana encontró un anillo, lo vendió por peso y con ese dinero decidió comprar un detector. Los

anillos lo buscan y con ellos adquirió un escáner, cuya mayor virtud es que evita agacharse por una chapita de cerveza. Los años se sienten en la cintura. Un día, en el lugar donde quedaban los amigos baños de la Barceloneta, el detector se empicno; Diego trajo pieles y ganchanchas y abrió —podado

2.4. ENTORN DE *LÍNIA BLAVA*

2.4.1. *Entrevistes*

DOMÍNGUEZ, Lourdes (2004), «La realitat és un estímul constant de la imaginació», *Avui Cultura*, 26-02-2004, p. 1-3.

HISTÒRIES DE CADA DIA

Milers de viatgers omplen diàriament els vagons del metro a Barcelona: homes madurs, joves estudiants, mestresses de casa, jubilats reconvertits en cangurs dels seus néts, mares que acompanyen els seus fills, immigrants que busquen la primera feina, carteristes... El panorama humà és tan divers que Ramon Solsona, l'autor de *Línia Blava*, afirma que per triar catorze personatges i explicar-nos la seva història, ha hagut de deixar de banda molts arguments interessants. De parada en parada de la línia cinc, anem descobrint nous secrets d'alguns dels viatgers, gent de tota mena que ha cridat l'atenció del narrador per alguna raó o una altra: una immigrant andalusa que per guanyar-se la vida s'ha de prostituir, un practicant de lluita lliure que demana caritat per a un amic que està convençut que li tocarà la loteria, una vella gairebé centenària que vetlla perquè la fatalitat que ha marcat durant anys la seva família no recaigui també sobre la seva filla, un entrenador d'un equip femení de bàsquet que somia a fer-se famós... Són biografies que el narrador s'imagina per als personatges que l'envolten. En algunes hi aboca un pessic més de fantasia; d'altres, en canvi, semblen més reals, però en definitiva és fàcil que el lector es reconegui en alguna història o reconegui algunes de les vivències de gent que coneix. Mentre llegia les pàgines de *Línia Blava* no he pogut evitar imaginar-me Ramon Solsona assegut al metro, observant els passatgers que entren i surten del seu vagó i inventant un passat, un present i un futur dels seus companys de viatge. De fet, no és la primera vegada que aquest exprofessor d'institut, novel·lista, guionista i periodista parteix de la vida quotidiana per traçar l'argument d'algun dels seus llibres. El mateix autor explica que es basa en la taffereria, en les ganes de saber què pensen, senten o fan els qui l'envolten, per saciar el seu neguit d'explicar històries. Per això des d'aquell ara ja llunyà 1989 en què va publicar la seva primera novel·la, *Figures de calidoscopi*, Ramon Solsona no ha pogut parar de fabricar arguments, fins al punt que pocs anys després del seu debut literari va decidir abandonar la docència per dedicar-se plenament a l'ofici d'escriure. A *Figures de calidoscopi*, l'han seguida *Llibreta de vacances*, *Les hores detingudes*, *DG*, *No tornarem mai més* i *El cor*

de la ciutat, basada en la telenovel·la homònima de TVC, a més a més de reculls d'articles periodístics, de poesies satíriques, una adaptació d'una obra de teatre i col·laboracions a la ràdio, la tele i els diaris. I és que per Solsona, tothom porta una novel·la a dintre, només cal parar-hi atenció i saber-la explicar, que no és fàcil.

L.D. Llegint *Línia Blava* no he pogut evitar imaginar-me'l assegut al metro, prenent notes per a la novel·la...

R.S. M'he documentat al metro, però també a moltes altres bandes, perquè he necessitat ampliar els meus coneixements sobre la lluita lliure, la població kenyana de Loiungalani, la conducció dels camions... Jo trigo molt entre que publico una novel·la i trec la següent, perquè abans de tornar-me a posar a escriure, medito molt el projecte i no el començo fins que el tinc molt clar. I amb *Línia Blava*, encara ha estat més exagerat, perquè és una novel·la que feia temps que volia escriure.

L.D. Per què va optar per ambientar la novel·la al metro de Barcelona?

R.S. Perquè tothom qui viatja en transport públic s'adona que és una mina d'històries. Jo m'entretinc a observar la gent i a inventar-me la pel·lícula dels passatgers que em vaig trobant. No els conec de res, però sempre sorgeixen indicis que em fan fabular sobre les seves possibles vides. Al metro hi ha tan de tràfec de gent, tanta aglomeració i tant cabal humà, que per a un escriptor és una font inesgotable d'inspiració. És un espai alhora públic i privat i això fa que sigui un escenari que dóna molt de joc: públic perquè s'obre a tothom i privat perquè la gent no es comunica entre ella, tot i que moltes vegades s'està tocant físicament.

L.D. Des de quan li ballava pel cap la idea d'escriure *Línia Blava*, doncs?

R.S. Des de fa uns quatre o cinc anys. De fet, fa temps ja havia començat a escriure-la, però després la vaig haver d'aturar per a escriure altres coses. Però, finalment, l'he represa i l'he acabada. De fet hi ha un periodista de «La Vanguardia», l'Eugeni Madueño, que sabia que estava preparant aquesta novel·la i que per això fa un parell d'anys em va proposar escriure una sèrie de reportatges sobre el metro d'un full diari durant una setmana. Primer ho vaig refusar, perquè em semblava que m'aixafaria la guitarra, però després vaig ampliar els espais i em vaig centrar en tota mena de transports públics, amb la qual cosa els projectes no s'assemblaven tant.

L.D. Suposo que per a vostè era un repte escriure un llibre amb tants personatges.

R.S. I més que n'hi hauria posat! Però al final vaig pensar que amb una catorzena de personatges principals ja n'hi havia prou, perquè si no, embolicaria massa el lector. El que tenia clar era que volia crear una amalgama de situacions molt diverses, d'històries que s'entrecruaven en un espai i un temps molt reduïts. Per això a *Línia Blava* hi ha catorze línies argumentals, algunes de dobles.

L.D. Llegint el seu llibre, fa la sensació que tothom pot viure una vida de novel·la.

R.S. I és cert. Un autor és capaç de veure el costat novel·lesc de qualsevol vida, fins i tot de les aparentment més normals. I si no existeix, te'l pots inventar i tampoc no passa res, perquè en definitiva la pulsio humana, allò que ens fa moure, és novel·lesca per ella mateixa.

L.D. ¿La majoria d'històries que ha inclòs a *Línia Blava* són inventades?

R.S. Em vaig proposar fer un llibre volgudament novel·lesc. El lector potser hi reconeixerà alguns fets que han sigut notícia i que jo he aprofitat, però en realitat només es tracta de l'anècdota, de l'espurna a partir de la qual he imaginat un personatge i la seva vida. He sigut lliure de fer i desfer, de creuar històries de procedència molt diversa i de tons molt diferents, de fer coincidir unes persones i en canvi decidir que d'altres no arribin a confluïr, malgrat haver estat a frec de tocar-se...

L.D. En part, doncs, l'atzar juga un paper principal en el seu llibre.

R.S. I no només l'atzar, perquè hi ha històries que es relacionen mitjançant el binomi causa-efecte: petits detalls aparentment innocus fan que dos personatges no s'arribin a trobar mai, per exemple.

L.D. ¿Havent de moure tants fils, no tenia por que la història se li escapés de les mans?

R.S. I tant! De fet he hagut de tibar molt les històries perquè tinguessin interès sense que això suposés un problema de llegibilitat. El meu gran temor era que el lector se'm perdés, per això tot està molt calculat i pensat. L'arquitectura de la novel·la ha sigut molt laboriosa, encara que aparentment no ho sembli. El llibre és ple de contraforts, però volgudament he preferit que no es vegin. Per exemple, mai hi ha més de cinc històries en una mateixa estació. També he mesurat molt bé en quin moment de la novel·la es creuen dues històries i per què. A part, he fet servir alguns trucs literaris per aconseguir que el lector no es perdi, però això ja seria desvelar els secrets de l'ofici...

L.D. Per què la línia blava i no una altra?

R.S. Perquè la tinc molt a la vora i m'agrada el recorregut que fa, des d'un barri popular de Barcelona com és Horta fins a Cornellà. És un trajecte que humanament dóna molt de joc: passa per dos hospitals (Sant Pau i el Clínic), pel Nou Camp... La línia vermella tenia més estacions, però vaig pensar que per les característiques del llibre, amb les de la blava ja en tenia prou.

L.D. En la seva novel·la anterior, *No tornarem mai més*, el fet de veure com evoluciona la gent amb el pas dels anys ja era important.

R.S. Sí, però a *Línia Blava* aquest recurs és més cruel, perquè el narrador, amb la seva tafaneria fantasiosa que el fa observar i imaginar, juga a ser Déu, sap més dels personatges que ells mateixos perquè fins i tot imagina per a ells un futur que els mateixos passatgers desconeixen. Ell sap com acabaran! Sap si les seves il·lusions es realitzaran o fracassaran.

L.D. ¿Traduirà *Línia Blava* al castellà vostè mateix, com ja va fer amb *No tornarem mai més*?

R.S. No ho crec, perquè he acabat molt cansat de *Línia Blava* i no em veig amb cor de tornar-hi. El mecanisme per aconseguir que tot encaixés ha sigut molt complicat, perquè cada una de les històries, fins i tot la que només dura dues estacions, podia donar perfectament per a un llibre independent. Per això, per a encabir-les totes, les he hagudes de comprimir, de condensar, amb la qual cosa la narrativitat és molt alta i tot passa bastant de pressa. De totes maneres, autotraduir-se és molt dur, perquè pots adonar-te que realment hi ha fragments en què no has aconseguit transmetre el que de debò volies dir.

L.D. ¿Ha hagut de descartar gaires històries?

R.S. Sí, perquè si observes les coses que passen al món, t'adones que la realitat és un estímul constant per a la teva imaginació. Per exemple, vaig estar rumiant incloure-hi la història d'un magribí que fa temps que tenen amnèsic en un hospital de Terrassa i la de dues germanes que vivien juntes; poc després de morir la primera, van trobar la segona morta d'inanició i aferrada al seu cadàver. Són històries reals, com la que fa poc va saltar als mitjans de comunicació: es tractava d'un pare desconsolat que no podia donar diners al seu fill perquè es comprés drogues, però que l'acompanyava per evitar que com a mínim no fes mal a les persones a qui robava! La realitat sempre supera la ficció, i a l'escriptor li toca posar-hi l'ofici per explicar-la.

L.D. *¿Línia Blava* s'assembla en part a 'Estació d'enllaç', la sèrie de TV3 de la qual era coguionista?

R.S. No, perquè a Estació d'enllaç hi havia uns personatges que es repetien capítol a capítol i que eren coneguts pel públic: l'amo del bar, el quiosquer, el cap d'estació, la mestressa de la botiga d'articles de regal... Per contra, a *Línia Blava* els personatges pràcticament no tenen ni nom, són gent anònima.

L.D. *¿Vostè, que és guionista, periodista i escriptor, com es definiria?*

R.S. Sense cap mena de dubtes, jo com més disfruto és escrivint contes i novel·les. De totes maneres, també m'agrada molt escriure articles per als mitjans de comunicació: l'article enganxa, és com un vici. Passen tantes coses al teu voltant, tens tants estímuls, que de vegades penses que és una llàstima no poder utilitzar tot aquest material en un article, sobretot quan durant anys has pogut dir la teva. Ara ho trobo una mica a faltar, perquè només tinc un article quinzenal a *El 9 Esportiu*.

L.D. I també és el director de l'espai 'Més paraules', de TV3.

R.S. És un miniespai d'un minut protagonitzat per escriptors que pretén atraure l'interès dels espectadors per la llengua. Disfruto treballant en la divulgació d'aspectes del llenguatge, perquè aquest és un món que m'apassiona. Com que la llengua catalana està tan associada a patiments, frustracions i pessimismes, m'agrada poder transmetre una certa alegria del llenguatge. Crec que sé trobar la manera d'interessar la gent per la llengua, sense haver fer lingüística pura ni erudició. Suposo que em surt el profe que porto a dintre, ja que durant anys he sigut professor d'institut.

L.D. Aquest aspecte lúdic també es reflecteix en les seves novel·les.

R.S. Sempre he tingut sentit de la broma i per això he escrit alguna novel·la amb un to marcadament humorístic com ara *DG. Línia Blava*, en canvi, forma part de les meves novel·les més aviat serioses. Tot depèn del to que vulgui donar a la novel·la. Decidir quin to, quina estratègia narrativa i quina estructura vull per a un llibre és molt important. El que, per contra, no em plantejo mai és l'estil.

L.D. *¿Enyora la vida de professor d'institut?*

R.S. No, perquè vaig sovint a escoles i instituts i la veritat és que m'hi sento el rei del mambo: és un món que conec bé i on em sento a gust. De totes maneres, actualment

l'ofici de professor d'institut s'està fent molt dur. Comprendc que n'hi hagi molts que estan cremats.

L.D. Ara no hi tornaria, doncs?

R.S. No, encara que sempre havia pensat que algun dia sí que ho faria. Creia que després d'escriure uns quants llibres se m'acabaria la corda i tornaria a l'institut, però no ha passat així, perquè com més he escrit més ganes he tingut de continuar fent-ho. Escriure és com un esport: ara tinc el múscul de la imaginació molt entrenat i per això cada vegada tinc més idees, projectes i recursos.

L.D. ¿Suposo, per tant, que ja deu estar pensant en un nou llibre?

R.S. Sí, però no ve d'ara, sinó de ja fa temps. Hi ha molta cua d'arguments! Tinc unes quantes novel·les al cap i alguns dels meus projectes actuals ja estan molt avançats. De moment mai m'he cansat d'escriure. Al contrari, el que se'm fa insostenible és no poder dedicar-hi tot el temps que voldria.

BIBOLAS, Noemí (2007), «Quan escrivim anem amb el fre de mà posat», *Avui*, 01-03-2007.

Des de les poesies satíriques fins a *Cementiri de butxaca* han passat moltes coses. Hi ha hagut novel·les de tot tipus. Com definiria l'evolució de la seva obra?

Em costa definir-me. Però ara tinc la sensació de coherència. Malgrat haver treballat tants registres tinc la tranquil·litat de creure que he fet el que havia de fer. Cada obra et demana un acostament singular i específic. No començo a escriure si no tinc molt clar què vull.

Quin és l'element determinant a l'hora de perfilar una novel·la?

El to ho condiciona pràcticament tot, el tipus de llengua, l'estructura. Tinc dos tons gairebé oposats que semblen incompatibles: un to humorístic d'una certa mordacitat i un tomés greu i reflexiu.

El plantejament és diferent en el cas dels contes?

En un conjunt de relats cada conte té el seu to concret. Al *Cementiri de butxaca* hi ha contes divertits i n'hi ha que no ho són gens. Hi ha lirisme. Hi ha de tot. He fet servir el tema de la mort com a pretext unificador.

¿La unitat del volum també ve donada per la brevetat de les històries?

La brevetat i la concisió. La meua trajectòria ha consistit a depurar molt. He anat despullant el relat per reduir-lo a història i personatges. És el mateix que havia fet a *Línia blava*, una història absolutament coral amb uns personatges molt essencialitzats.

¿No és molt arriscat fer anar 14 trames sense que cap personatge focalitzi l'empatia del lector com va fer a *Línia blava*?

És clar que el lector vol una empatia amb el protagonista o l'antagonista però avui la novel·la admet moltes possibilitats. Sempre he tingut la sensació de treballar sobre una base de risc.

El seu optimisme sobre la llengua contrasta amb el pessimisme generalitzat sobre el seu futur...

Si vols plorar eternament per la pèrdua de les paraules ploraràs en totes les llengües. Totes les llengües s'empobreixen perquè la societat no és tan oral i es tendeix a la simplicitat. Perdem paraules però també en guanyem. El llenguatge és una festa.

Però com a escriptor ¿creu que pot utilitzar les paraules vinguin d'on vinguin?

L'escriptor d'entrada és transgressor amb la llengua. Alguns dels meus personatges barregen català i castellà. Però els autors catalans tenim dificultats extralingüístiques. I tenim enveja dels escriptors que poden ser transgressors del tot. Si vols escriure segons el registre del carrer tens un sentiment de responsabilitat. I quan escrivim anem amb el fre de mà posat.

¿Per a un autor de llengua minoritària la traducció s'ha convertit en un factor vital?

Ser traduït és una aspiració de qualsevol escriptor. Si fos d'una llengua majoritària també voldria ser traduït a llengües africanes. Però és complicat. El primer pas generalment ve facilitat per la llengua veïna. I el mercat castellà no ens estima. Hi ha llibres que funcionen sols, com *La pell freda*. Però en la majoria dels casos s'hi barregen tot un conjunt de circumstàncies.

Quin llibre seu creu que pot funcionar millor aquest any a Frankfurt?

Crec que tots els meus llibres es poden traduir. Fins i tot crec que una obra com *DG* pot funcionar en una altra llengua perquè les referències a la política local són extrapolables

a altres contextos. Però penso que *Cementiri de butxaca* podria funcionar especialment bé. Perquè són contes breus i també pel llenguatge. He estat sis anys per escriure'l i crec que s'hi respira maduresa. Però el que em preocupa és el Frankfurt de cada any. El del 2007 és un aparador important, però el que m'interessa és que els meus llibres siguin a Frankfurt cada any, que es moguin i funcionin.

RUBIO, Antoni (2011), «Escriure és anar sempre amb l'orella preparada», *Caràcters* 56, p. 3-5

Set anys després de *Línia blava*, el periodista i escriptor Ramon Solsona (Barcelona, 1950) torna a la novel·la amb *L'home de la maleta*, premi Sant Jordi 2011. Amb una aposta lingüística tan atractiva com arriscada que ha generat gran repercussió mediàtica, l'autor de la multipremiada *Les hores detingudes* explica la història d'un home qualsevol que aspira a passar per la vida sense fer massa soroll i que, en els anys de vellesa, es troba en un món capgirat, que no comprén. El personatge principal, amb un llenguatge molt arrelat al dialecte habitual dels carrers de Barcelona, esdevé un caramel per a filòlegs i amants de la llengua però ha fet vessar rius de tinta als mitjans de comunicació. Amb tot, la *questione della lingua*, per dir-ho a la italiana, no pot tapar els valors d'una novel·la que es capbussa en molts aspectes complexos, com el pas del temps, la memòria històrica o les trames increïbles que s'amaguen rere d'una vida aparentment intranscendent.

–Tot i que als cercles periodístics se n'ha fet un gra massa, com que la llengua és el vestit d'una novel·la, caldria parlar del model lingüístic de *L'home de la maleta*. Com ha desenvolupat una aposta tan arriscada?

–Amb algunes crítiques; hi ha gent que no ho ha entés, cosa que respecto. Però, d'una banda, això jo ja ho havia fet en altres novel·les —barreja de llengües, incorreccions...— i, d'altra, no sóc el primer autor que s'hi posa. Aquesta vegada, però, ha tingut una repercussió més gran pel premi. Jo m'havia plantejat un llibre en primera persona i, perquè no es fes pesat, volia incloure una forma de parlar atractiva. Aleshores, vaig pensar que seria interessant que el protagonista parlés tal com pensa; de fet, em vaig fer dues llistes amb expressions: una, de barbarismes i castellanismes populars, i una altra d'expressions molt genuïnes del català que la gent gran fa servir amb molta naturalitat. La meva feina va consistir a barrejar-ho intentant reproduir

l'espontaneïtat d'una persona que parla. Una espontaneïtat que és molt aparent perquè darrere hi ha molt de treball.

–Si ja ha hagut polèmica malgrat ser un dialecte central del català, què no hauria passat si l'experiment es fa amb un parlar com el valencià? El paràgraf on el protagonista critica el català normalitzat podria ser el discurs d'un blaver qualsevol...

–Aquesta reflexió ja me l'han feta alguns valencians perquè és un tema molt connotat per tensions extralingüístiques; la meua impressió, però, és que tampoc no hauria passat res. Crec que el dinamisme de la llengua s'ha de notar en la literatura, en la novel·la, que és un gènere que ho admet. Això es fa des de fa molts anys en anglès, en francès, en italià... I per què no en català? És un pas endavant de normalitat, tot i que és veritat que altres llengües no pateixen els prejudicis i la tensió social del català. Malgrat tot, crec que la gent entén que la literatura s'acosti a un registre col·loquial incorrecte per raons literàries. De fet, l'hibridisme entre català i castellà és un avantatge perquè pots jugar amb les dues llengües. És un plus afegit de valor literari, tot i que no s'ha d'emprar per sistema, sinó només quan convingui.

–I no ha tingut problemes amb l'editorial? La llengua de *L'home de la maleta* suggereix una batalla terrible per a qui coneix com de fràgil és l'equilibri entre autors i correctors...

–No, perquè ho van entendre. La correctora va veure que hi havia un treball seriós, que no era un caprici. De fet, un cop que ho va assumir, que li va costar, em va fer propostes d'incorreccions, com canviar el mot «gronxador» per «columpio». Ja havia entrat en la coherència del personatge.

–En aquest sentit, *L'home de la maleta* fa la sensació de tindre darrere molt de treball de carrer, de passejar pel mercat, de tafanejar al bar, de parar l'orella en converses...

–No és tant una actitud de dir «ara em poso aquí i escolto» com d'anar sempre amb les antenes obertes, de sentir converses i agafar d'aquí i d'allà. Per exemple, l'expressió «cago'n Ceuta i Melilla», una frase recurrent del protagonista, la vaig traure de la ràdio, de *La paraula del dia*, on vaig proposar als oients que enviaren frases que començaren per «cago'n...». Quan la vaig sentir, vaig pensar: «ostres, compro!». Escriure és anar sempre amb l'orella preparada.

–La novel·la palesa la diferencia generacional a l'hora d'entendre el món. El protagonista pertany a una generació que ha anat de la postguerra al món de les noves tecnologies i això li passa factura... Aquest fet suposa un dels punts claus del personatge?

–I tant! L'home és d'una generació que ha vist desaparèixer els carros! M'anava molt bé construir un personatge que no entén la rapidesa del món actual, que no té cintura per a adaptar-s'hi, perquè aquesta distància permet tindre'n una millor perspectiva. La idea era veure què passaria si portem algú al menjador d'una casa qualsevol i expliqués què hi veu, com fa el protagonista amb les filles. Ell té una frase que ho resumeix perfectament: «cada casa és un món i cada cony és un misteri». Per això, no comprén les seves filles i hi té un distanciament irònic, burleta i rondinaire.

–És també un personatge contradictori: té prejudicis terribles com el racisme o l'homofòbia però, de sobte, fa reflexions que tots signaríem. Suppose que així som els éssers humans...

–M'agrada que ho digues perquè jo no volia fer un personatge o tot positiu o tot negatiu. La contradicció m'interessava molt pel seu sentit de la família, per exemple: ell parteix de la idea que la família és una necessitat bàsica. Tothom, quan naix, necessita un entorn i una convivència elemental, que pot vindre d'un pare i una mare, de dues lesbianes o de quatre gais. El protagonista té clar que la família genera afectes, respectes i referències, però ho planteja a l'antiga; amb tot, no totes les seves opinions són criticables, ja que també diu coses de sentit comú.

–El tarannà contradictori cristal·litza, sobretot, en la seua néta xinesa, amb qui es clava constantment però després diu que se la menjaria a petons...

–Aquesta xineta li representa una contradicció molt profunda. Pel seu origen, i per la seva infantesa tan dura, es veu desconcertat perquè no entén que la gent busqui nens per afillar-se a l'altra punta del món quan al costat de casa hi ha criatures abandonades. I ell n'és conscient, d'aquest desconcert. «Te la menjaries a petons però no sé què hi fot, aquí; no sé si és la meva néta», diu.

–Ha parlat de la infantesa dura del protagonista que, de fet, ho marca tot. La majoria dels seus moments rondinaires tenen com a punt d'eixida o d'arribada el seu propi passat...

–Sí, i el moment històric que va viure... Sempre he pensat que és molt interessant agafar la vida d'un qualsevol com a punt de partida literari; ell, de fet, és un qualsevol, un conformista, una persona que no vol cridar l'atenció, però no perquè sigui una persona acrítica, sinó perquè és un home baquetejat i molt castigat per la vida. Quan explica la infantesa i la joventut, toca unes franges socials i històriques de molta injustícia, molta desigualtat i hipocresia social; en una persona que ha patit l'opressió religiosa i política, quan es fa gran i mira enrere, tot això surt per força.

–En aquesta mirada enrere, el personatge identifica els primers anys de la seua vida amb la República; la infantesa desgraciada, amb la postguerra; la joventut, amb el tardo franquisme. Estem davant, doncs, d'una novel·la de «memòria històrica»?

–Sí, sense dubte, però feta per un mindundi, per un arreplegat. No és la memòria històrica d'algú que ha tingut un paper rellevant a la societat, sinó la memòria històrica d'un de tants. Però si tu rasques a la vida d'un de tants, sobretot en aquesta època, surten històries personals molt potents.

–Malgrat els aspectes negatius del protagonista, al final, el lector s'hi identifica. Per què?

–No sabria dir-ho, però em sorprén. La gent em diu que el personatge està molt lluny de la seva manera de pensar i que, de vegades, li ficarien un par de bolets per carca però que, al final, s'hi reconcilien. Crec que és perquè es tracta d'un home fràgil i que, en un moment determinat, mostra tendresa interior, angoixes, una ferida per resoldre... Però també hi ha qui diu que moltes idees no són tan extremes, ni tan senils, i que comparteixen la seva manera de jutjar el món actual. És curiós.

–La novel·la també té una gran càrrega simbòlica: la dualitat República-Franquisme, amb el contrast entre la frescor de les pinedes i l'olor embafós a zotal i moniatos, i, sobretot, el símbol de la maleta, inclòs al títol del llibre...

–Va haver-hi un moment en què em van suggerir si n'estava segur, del títol. I jo vaig dir que sí, que era *L'home de la maleta* sense discussió. Perquè l'home de la maleta és l'home que recerca, que no té un lloc definitiu a la societat... Això, ho som tots: encara que pensem que tenim la vida organitzada, a vegades, tot es descol·loca i tornes a fer la maleta. Aquest personatge, de petit, sospirava per una maleta i la primera que va tenir va ser una desgràcia per a ell; després, com a músic del Trío Bella Aurora, va amb la

maleta amunt i avall. I, quan ja es pensa que la seva vida no tindrà més canvis, torna a anar amb la maleta, de casa en casa de les filles. La maleta és la inestabilitat, el trobar el lloc de cadascú, la vida que et descol·loca, la fragilitat de la naturalesa humana... És, al capdavall, un símbol de canvi vital, profund i gairebé radical.

–Malgrat l'ansia d'una família, al final, el Trío Bella Aurora té per a ell gairebé més importància que les seues filles...

–L'amistat és un aspecte clau: ell es planteja si els amics no són la família autèntica, en comptes de la biològica. Com el Trío Bella Aurora són amics des de petits i continuen veient-se, s'ho pensa de debò: «són els meus germans!», diu. Òbviament, hi ha el component d'haver crescut junts, la qual cosa reforça la idea de l'amistat com a referència més sòlida que la mateixa família.

–El fet de ser músic també provoca que les cançons tinguen una gran presència a la novel·la, com una mena d'ombra del passat perdut i enyorat...

–La música té un component generacional, ja que tothom té una banda sonora associada a grans moments de la seva vida. D'altra banda, també aporta un component més particular per al personatge, ja que és la primera cosa amb què se n'adona, que el temps li passa per sobre.

–A banda de l'amistat i la música, la vida del protagonista es veu marcada per les dones. Quin és el paper de la presència femenina a *L'home de la maleta*?

–La seva dona és la representació de l'estabilitat que busca des de petit; el primer amor, en canvi, seria el despertar a la vida després d'una infantesa desgraciada, amb una educació de repressió. La tercera dona que hi apareix és un pla B, per si passava alguna cosa amb la seva relació. En general, té una relació masclista amb les dones: s'organitza el món de forma en què ell té un rol, per ser home, i les dones fan la funció que els pertoca. En canvi, i això serà també un punt clau en el conflicte generacional, les filles ja no accepten el rol, la qual cosa no pot comprendre. Per cert, un dels passatges que més m'agraden és el que fa referència al primer amor —explicat de dues formes diferents—, que simbolitza un moment de relació amb les dones que l'humanitza bastant.

–És un passatge potentíssim, sobretot per un tema delicat: la barreja de la relació maternal i sexual...

–Totalment. De fet, pretenia produir aquesta sensació, aquesta barreja, però d’una manera bastant neta. No volia donar la idea d’una relació incestuosa o un tabú, sinó de naturalitat, d’una relació sexual amb un component maternal producte de les fixacions del personatge.

–**L’edat del protagonista planteja la qüestió de la vellesa. Tot i que Monzó o Pàmies n’han parlat, sembla un tema bandejat per la literatura malgrat tindre unes possibilitats infinites. No creu que s’hauria d’estirar més d’eixe fil?**

–Hi estic d’acord. És gent que ha viscut molt: la guerra, la postguerra, èpoques terribles amb el dia a dia molt dur... Riu-te’n, de la crisi d’ara! Són per sones molt castigades per dins. Amb tot, no vaig voler tirar massa per la senectut del personatge, sinó presentar-lo com un home amb bona salut... Si hagués estat un vell decrepit, el personatge hauria agafat una dimensió que no m’agradava ja que, a un home que fa catúfols, se li perdona tot. Jo el volia lúcid i que les seues reflexions fossen vàlides.

–**Amb tot, pateix la càrrega irònica del seu malnom al Tríu Bella Aurora, que és Joventut...**

–Els malnoms de Juventud, Belleza i Lozanía, provinents d’un anunci de l’època, estan trets de la realitat. Eren tres homes que sempre anaven junts i, per això, van començar a anomenarlos així. Això, m’ho explicava un d’ells de gran, el qui li deien Belleza, i que se’n reia perquè era lleig com un pecat. Són malnoms que s’arrossegueuen des dels dinou o vint anys però que després et vas fent gran i, és clar, ni juventud, ni belleza, ni lozanía...

–**A voltes, per a fer una novel·la, no cal inventar; simplement, cal obrir la finestra.**

–La meua idea, fins i tot, va més enllà (mira cap al carrer i assenyala la gent que hi passa). Cadascuna d’aquestes persones tenen la seva novel·la. Totes. Fins i tot la gent més anònima, tothom, té la seva novel·la. La gent té il·lusions, desil·lusions, amors, preocupacions, en veges..., sentiments humans, al capdavant, i les novel·les són només això. El que passa és que les novel·les cal construir-les, amigo, i aquí és on ve la dificultat.

NADAL, Marta (2014), «Ramon Solsona, enginy verbal com a resposta a la provocació», *Serra d'Or* 650, p. 9-14.

El novel·lista Ramon Solsona ha fet ressuscitar, recentment, Lo gaiter del Besòs, el poeta satíric, mordaç, de vers agut i enginyós, que havia transitat per les nostres lletres durant la dècada dels anys vuitanta. I ho ha fet amb *Botifarra de pagès! Versos per tocar el dos* (Pòrtic, 2013), un llibre –o «bufarut», segons que l'autor denomina l'exemplar– nascut com una necessitat de resposta a l'agressió verbal que assota els catalans des de les interioritats de l'Espanya més rànica i arnada, que podem veure vestida tant amb el bigotet emmidonat i el braç a punt d'alçar-se, com amb la indumentària de l'intel·lectual pretesament d'esquerres. Contra tanta barbaritat anticatalana, el poeta escriu aquests versos sorgits de manera explosiva arran de l'11 de setembre del 2012, i els dedica, entre d'altres, a l'inefable ministre verd –«deu ser que allò que és verd no fruita mai»–, a Felipe González i a Alfonso Guerra –«Veni del més enllà o del subsòl? / O d'una garrafeta de formol? / O d'una comitiva d'ectoplasmes?»–, a Rita Barberà –«faraona bufada de sainets»–, a Rajoy, a Bauzà i a tants d'altres personatges i situacions amb l'esperança que esdevinguin, com han estat per a ell mateix, «escura-xemeneies de l'ànima». Una riallada física que mereix ser recomanada als lectors d'aquestes ratlles com a exercici d'higiene mental per a riure's dels morts –que ressusciten de les profunditats més fatxes– i dels qui els vetllen.

Dreta de l'Eixample. Barcelona. Cinc de la tarda. Em trobo amb Ramon Solsona a casa seva, conversem una estona sobre l'actualitat catalana i ràpidament parlem del seu darrer llibre, aquest volum d'humor i sàtira poètica que és, alhora, un gran exercici de llengua i de versificació. Amb Solsona parlem, també, de les seves novel·les, serioses o, fins i tot, greus –*Les hores detingudes*–, humorístiques i satíriques –*D.G.*, una novel·la que, segons Vázquez Montalbán, és «indispensable per a la higiene mental de la ciutadania que viu, treballa i compra tortells a Catalunya»–, o d'altres que, sota una pell humorística, amaguen la tragèdia quotidiana del personatge anònim, com *L'home de la maleta*, la seva darrera novel·la.

Tu que has conreat l'humor i la sàtira en literatura, et sembla que l'ésser humà sempre n'ha tingut necessitat? L'humor, la ironia... són necessaris per a viure?

És una qüestió d'equilibri. Tenim tendència a equilibrar-nos emocionalment de moltes maneres. Quan vaig escriure *Les hores detingudes*, una novel·la sobre el dol per la mort d'una persona estimada, em vaig adonar –i ho vaig voler reflectir al llibre– que el dol no

pot ser perpetu, la persona que resta no es pot quedar amb els moments durs i amargs; la vida, precisament, consisteix sempre a anar compensant les diferents situacions per les quals passem i, en aquest sentit, l'humor forma part d'un equilibri emocional necessari per a tothom.

El teu sentit de l'humor és espontani, forma part del teu tarannà, o és producte d'un volgut distanciament de la realitat?

Jo crec que les persones som com som. El que sé ara, i m'ha costat anys d'adonar-me'n, és que tinc dues facetes aparentment contradictòries: d'una banda, em prenc les coses molt seriosament, però, de l'altra, també me les puc mirar des d'un punt de vista més fresc, humorístic. Aquests dos aspectes es poden veure també a les meves novel·les: n'hi ha algunes que són molt serioses, de to greu, gairebé desesperançat; i d'altres, en canvi, en què la meua actitud com a escriptor és humorística, corrosiva, satírica... I jo sóc la mateixa persona que fa una cosa i que fa l'altra... Potser a *L'home de la maleta* hi ha totes dues facetes. En qualsevol cas, tinc tendència a sentir i a expressar-me des d'aquesta ambivalència, és a dir, des de la seriositat i també des de l'humor. Parlo d'un humor pensat i elaborat, és clar, no gens superficial. Per això crec que una bona obra literària pot ser-ho també encara que contingui una bona dosi d'humor. En aquest sentit, alguns crítics professionals han destacat només el vessant humorístic d'algunes de les meves novel·les, cosa que no m'ha satisfet; d'altres, en canvi, han sabut veure que, per sota d'una pell gairebé frívola o que fa riure físicament, hi ha una història molt seriosa, que és la que realment m'ha interessat d'explicar, com passa a *L'home de la maleta*. No sé ben bé si és una novel·la tràgica, però, en tot cas, va més pel camí del drama. L'humor s'hi ha d'entendre com un recurs, la història és la mateixa.

Et sembla que hi ha molt d'humor fàcil, actualment?

Penso que no hi ha humor intel·ligent o humor fàcil, sinó humor del bo o del dolent. Com a autor, sempre que escric apel·lo a la intel·ligència del lector, és a dir, parteixo de la idea que el lector pensa, relaciona i agraeix un cert joc intel·lectual en la lectura; apel·lo a la seva complicitat, en definitiva, la qual cosa m'obliga, en tant que autor, a mantenir el llistó ben alt. És cert, però, que hi ha força humor de la banalitat; estem immersos en una societat en què se'n fa una gran apologia, i els mitjans estan cada cop més envaïts de brometa fàcil i insubstancial.

Potser no interessa que la gent pensi gaire.

Tot el que sona a cultura, a pensament, s'ha d'aigualir una mica. Se li ha de tirar aigua al vi! Fixa't que, sigui del que sigui que es parli, sempre ha de tenir l'ingredient afegit de la diversió; en tot ha d'haver-hi emocions i tot ha de ser divertit. Als anuncis de televisió, per exemple, trobem sopes que són avorrides; el mòbil és més emocionant amb aquesta aplicació o aquella altra. Jo vinc d'una època en què estàvem molt polititzats, però crec que actualment també necessitem una mica de pinso intel·lectual. Quan lleixo la premsa, busco articles que em diguin coses, que em facin reflexionar... De vegades em pregunto si alguns professionals dels mitjans de comunicació són còmics o si són professionals d'alguna cosa que abans havia estat seriosa.

La teva tasca de columnista a la premsa t'ha fet adonar també d'aquests aspectes més còmics de la realitat, d'aquest punt «caldersià» que té la nostra quotidianitat?

I tant! La realitat, ben sovint, està molt més ficcionada del que ens imaginem. Precisament, tinc al cap un article sobre aquestes reaccions caldersianes que dius, a propòsit d'un fet que vaig viure recentment: em vaig trobar una senyora estrangera que em preguntava si un autobús determinat anava a l'aeroport; li vaig dir que no, que havia de fer una altra combinació, i se'm va enfadar moltíssim perquè li vaig frustrar la seva expectativa; tant és així, que estava disposada a pujar-hi igualment, perquè ella volia que aquell autobús anés a l'aeroport...! Aquest fet sembla ben bé matèria d'un conte de Pere Calders! A mi m'agrada molt fer articles i ara que en faig només un de setmanal enyoro tornar a l'article diari, perquè és un observatori del món, dels contemporanis, de la naturalesa humana, dels personatges que som tots plegats dins d'aquesta comèdia humana. També és un exercici molt interessant per la manera com et permet adreçar-te al lector, sovint a través de la ironia, un recurs molt agraït.

Quins són els trets que caracteritzen més bé l'humor català?

Jo tinc la sensació –potser és un tòpic– que l'humor català és més cerebral, i amb això no vull dir que sigui millor, que el d'altres llocs. Jo em sento, precisament, dins la línia d'un humor satíric, mordaç però elaborat. Hi ha una tradició castellana, que m'agrada molt, potser més popular i més castissa, la del «*género chico*», un subgènere de la sarsuela dirigit a la classe més humil, que va entrar en decadència a principi del segle XX. El model majoritari era el sàinet, i destacava pel seu enginy verbal. Era un gènere que partia de la realitat més immediata, feia referència a la política del moment, fins al

punt que sovint prenia un caràcter de noticiari. En el seu moment, va esdevenir un gènere popular de molt èxit que jo veig relacionat, en certa manera, amb els espectacles del Paral·lel de Barcelona. Una cosa no estava renyida amb l'altra: l'humor més cerebral pot conviure perfectament amb un altre tipus d'humor, també molt nostre, el picaresc, com el del Paral·lel, el del cuplet, injustament menystingut. Aquesta línia d'humor, tan popular, té molt d'enginy i, sobretot, una gran capacitat per a connectar amb el públic. En el terreny humorístic, em sento dins d'una línia que percebo bastant escapçada. Els versos satírics, que alguns contemporanis meus i jo mateix escrivim, crec que no tenen la presència que haurien de tenir, atès el moment que vivim. Tinc la sensació que la societat necessita una dosi d'humor corrosiu, satíric, mordaç. És una manera de combatre el despotisme del poder. Els gèneres i els mitjans han anat variant d'una manera molt clara. El «Papitu», per exemple, presenta, sovint, més qualitat d'imatge que de text, però també hi ha números molt enginyosos. A «L'Esquella de la Torratxa» veus els dibuixants extraordinaris del primer terç del segle XX. Aleshores et preguntes: Què ha quedat de tot això? Quants caricaturistes, quants acudits gràfics hi ha a la premsa, actualment? Qui escriu versos satírics? I qui es dedica a la cançó política satírica? Jo trobo a faltar La Trinca, per exemple. Tinc la sensació que tot l'enginy se'n va cap a la ràdio i la televisió; només cal veure, entre nosaltres, el fenomen «Polònia» i tota la sèrie d'emissores que diàriament emeten espais de paròdia, d'humor... En un cert sentit, sembla que hagin pres el model del que feia el Paral·lel, quan a una cançó de moda li canviaven la lletra; gairebé totes eren d'una procacitat bàrbara, però també servien per a riure's del regidor que ficava la mà a la caixa, per exemple, un tema etern. La necessitat de posar el dit a la nafra volent empipar el poder sempre ha estat la mateixa, però adopta unes formes diferents al llarg dels temps. Aquelles formes artístiques que fa temps tenien més predicament –penso, sobretot, en el teatre polític, l'humor gràfic o la poesia satírica– han quedat actualment una mica desplaçades, perquè hi ha altres manifestacions que les supleixen.

Aquest humor més popular català, picaresc i satíric, va quedar tapat per una moralitat catalana del bon gust i del seny, de l'ordre?

Un dels comissaris de l'exposició que es va fer al CCCB sobre el Paral·lel, Eduard Moliner, em comentava que venim d'una tradició molt rica i popular, però també molt menystinguda, com deia abans, especialment per la cultura catalana dels anys de la resistència. Aquí hem tingut un problema: d'una banda, ha costat molt de reivindicar un

determinat tipus de cultura popular, com la del Paral·lel, i constatar que enmig de la procacitat i l'ordinariesa hi ha vetes de creativitat molt importants que no es poden perdre o oblidar; d'altra banda, l'humor mateix no s'ha considerat mai un gènere seriós, que ho és. Quan Fabra fa la gran feina de neteja de la llengua, un dels objectius de la societat i de la intel·lectualitat d'aquell moment és fer de la llengua l'expressió i el reflex de l'educació, de l'ordre, de la civilitat i l'espiritualitat. Al DGLC de Pompeu Fabra el verb «fotre» no hi surt! Al costat d'aquesta pulcritud lingüística, hi ha hagut també una idea de certa castedat artística que s'ha perpetuat pràcticament fins als anys de la transició, moment en què va explotar tot, malgrat que aquí, amb la revolució del Maig del 68, les coses ja havien anat canviant. Aquí, aquesta «altra» cultura popular s'ha negat.

Et sembla que, en general, l'art d'aquest moment que vivim denuncia poc?

De tota aquella lluita, de tot allò que es demanava els anys seixanta, la llibertat dels pobles i dels individus, ara no en queda res. Guantánamo funciona, l'espionatge del teu mòbil i del meu també, i s'accepta com un fet instaurat. Em deixa perplex la mena de resignació catalana, espanyola i universal que hi ha actualment. Aquí hi ha terreny suficient perquè la literatura dispari fletxes sense parar. I tinc la sensació que fem curt; la cançó, que està molt agermanada amb la poesia política i satírica, hauria de treure'n un filó extraordinari, no s'explota prou. Jo tinc un eslògan: «Contra l'agressió verbal, enginy verbal»; en aquest sentit, em sento obligat a posar l'enginy verbal fins on pugui al servei d'una causa que crec que és molt important. M'agradaria que més gent ho fes.

Tu escrius poesia satírica amb el pseudònim «Lo Gaiter del Besòs». Explica una mica com va sorgir aquesta dedicació...

Jo he conegut la tradició viva de persones que, en certs ambients, han fet versos de manera espontània, versos de circumstàncies –Josep M. Espinàs encara en fa–, a propòsit d'una ocasió determinada. De manera intuïtiva, jo sabia que el vers és molt més eficaç quan es vol fer riure. Un company meu, en Fer, dibuixant de l'*Avui*, treballava en un suplement humorístic del diari, que es deia *Ahir*, i així jo vaig tenir l'oportunitat de col·laborar-hi durant un parell d'anys escrivint versos satírics sobre temes d'actualitat. En aquella època, jo vivia i treballava al barri del Besòs, motiu pel qual vaig pensar que si ja existia un Gaiter del Llobregat, també podia haver-hi el Gaiter del Besòs. Més endavant, el dia que el ministre Wert va dir que s'havien d'espanyolitzar els nens catalans, en vaig fer un sonet espontàniament i, a continuació, un altre sobre els

tres mil anys d'història d'Espanya, segons va dir Esperanza Aguirre. Diuen tants disbarats, que vaig començar a escriure versos, no donava l'abast... I així va ser com, durant uns quants mesos, vaig donar forma a *Botifarra de pagès*, aquest volum de poesia satírica que m'ho ha fet passar tan bé mentre l'escrivia. I tinc la sensació que des que es va publicar fins ara no ha perdut gens d'actualitat; és més, no pararia d'afegir-hi pàgines i pàgines, perquè en segueixen dient de l'alçada d'un campanar. Ha estat una feina agraïda, però molt dura. Mètricament, el vers ha de ser impecable i, alhora, ha de tenir contingut i, és clar, ha de moure a riure.

I l'últim vers dius que és la cirereta...

El sonet és una mètrica perfecta, és una meravella, és una eina molt llaminera. És, de fet, un article molt condensat i, per tant, s'ha de saber molt bé el que es diu i, sobretot, com es remata. Si és té l'últim vers, ja es té el sonet. L'arrencada pot ser bona, però si el darrer vers no és clar, és millor no posar-s'hi. Des del punt de vista creatiu, una de les coses que m'ha permès aquest llibre és tenir la sensació que m'estic comunicant amb els meus contemporanis; per a mi aquest és un aspecte molt important. Com a escriptor, jo no em plantejo la transcendència ni la fama pòstuma; encara que entre nosaltres potser això no està gaire ben valorat, jo escric per als meus contemporanis d'avui, per fer-los pensar avui, per fer-los riure avui de les coses que passen avui i aquí. N'hi ha prou amb les misèries nostres, que són bastant miserables; les que ens trobem cada dia són matèria de burla i dels versos més durs que puguin escriure's.

Dins de quina tradició catalana t'has situat en escriure aquests versos satírics?

Les referències més properes es troben en Salvador Oliva, que ha tingut una faceta molt clarament irònica i vidriòlica en alguns casos; també en Miquel DescLOT, en Enric Casasses... En una línia més reculada, hi ha la influència de Sagarra, sobretot de Pere Quart, no tant de Pitarra, que també. He de dir, però, que em sento en una línia una mica desdibuixada, potser per allò que dèiem abans en relació amb la manca d'una tradició; no per inexistent, sinó per poc visualitzada.

A *Botifarra de pagès* incorpores una tradició popular de gran acollida, nostrada, mantinguda i no gens negligida per la intel·lectualitat noucentista d'una època, «Els pastorets».

Oh, que bé que m'ho vaig passar! La incorporació d'«Els pastorets» té una explicació molt senzilla: volia fer aparèixer als meus versos en Vidal-Quadras i me'l vaig imaginar

fent de Satanàs, perquè ja en té l'aspecte. Amb les celles que té, li poses un parell de banyetes i una capa negra i ja el tens! Aleshores, vaig pensar de fer un petit diàleg de pastorets, la idea m'agradava. Vaig seguir l'esquema clàssic d'*Els pastorets* de Folch i Torres; en Lluquet i en Rovelló són, en aquest cas, en Macianet i en Companyó, i la idea és que Satanàs els vol espantar però no s'espanten; és a dir, en Vidal-Quadras ja no fa por. Vaig acabar escrivint una escena sencera; els pastorets, en aquest cas, també segueixen l'estel, que és l'estelada, és clar!

Amb quina mètrica et sents més còmode? En Salvador Alsius, que també conrea com tu la poesia satírica, fa quartetes...

Una cosa que encara no hem comentat és la resurrecció d'aquestes formes de poesia popular justament a través del Twitter. El Twitter té una constricció molt forta però, en canvi, permet construccions de quatre o de cinc versos. Isidor Marí, Jaume Aulet, Salvador Alsius, i segurament més noms que ara em deixo, han anat fent quartetes o gloses, això és fantàstic. L'Isidor Marí fa gloses de cinc versos a la mallorquina, perquè és eivissenc; això està en la línia del que jo reclamava abans, el temps demana enginy. A mi m'agrada molt el sonet –al llibre hi ha un poema molt llarg en tercets encadenats que explica la història del franquisme–, amb versos de deu síl·labes, clàssics, a la italiana, m'hi sento molt bé. Reconec que el metre curt és molt més directe, més popular, com la dècima o les quartetes, però jo ja tenia la música mental del sonet, que m'era molt difícil de canviar.

El moment actual es mou entre l'esperança d'una il·lusió que es vol fer realitat i la desesperança d'una realitat que et dóna clatellades no solament des de Madrid, sinó des de Catalunya mateix. En aquesta situació, un fet important és veure com la ciutadania cobra realment protagonisme, fins al punt que pot fer canviar alguns esdeveniments.

La gent que formem part d'una generació determinada, resulta que tots vam ser *progres*, tots vam ser antifranquistes, tots vam sortir de casa, tots vam ser *hippies*... Això és mentida! Sembla com si abans s'haguessin fet moltes coses i ara la gent estigués adormida. Tot al contrari. Actualment, hi ha moltes persones que es mouen, hi ha joves que tenen una gran capacitat de creativitat, de desafiament per a trobar noves formes, no solament de reacció, sinó d'acció, i això em sembla fantàstic. Aquest moviment penso que s'hauria de manifestar literàriament en forma de poesia, de versos humorístics i amb

moltes ganes d'emprenyar. No sóc pessimista respecte de les energies de la gent, sobretot de la gent més jove que jo, que empeny. Un exemple d'aquesta empenta és el moviment de la independència catalana, que procedeix de la ciutadania, això és extraordinari. En aquest sentit, amb el meu llibre de versos he volgut posar el meu humil enginy verbal a la disposició d'aquesta causa, perquè estem estirant i estem dient als polítics que és un moment molt important, que nosaltres estem molt per davant d'ells i els marquem el camí. En aquests moments, jo veig al meu entorn una il·lusió col·lectiva que abraça totes les edats. Sé que sóc una baula de no sé quantes. I exerceixo.

La via poètica ha estat un parèntesi en la teva carrera d'escriptor? Tornes a la novel·la?

En el recambró mental, sempre tinc una novel·la... I, sí, la via poètica ha estat, efectivament, una erupció, un fet espontani i momentani, parcial, que m'ha fet aturar el que estava fent en aquell moment. M'ha fet recuperar una antiga via, però ara ja s'ha esgotat.

2.4.2. Entrevistes digitals

- Manel Fuentes. Ramon Solsona a «El Matí de Catalunya Ràdio», 17 de febrer de 2011.

Manel Fuentes entrevista l'escriptor Ramon Solsona, premi Sant Jordi 2010 amb la seua novel·la «L'home de la maleta». [[Enllaç](#)].

- Monmarcom. Entrevista amb Ramon Solsona, 20 de febrer de 2012.

Ramon Solsona, encarregat de pronunciar una conferència a la inauguració del Congrés de Llibreters en Llengua Catalana, diu que la llibreria és el gran aparador dels autors i en destaca el seu paper com a centre «d'activisme i dinamització cultural» però també «empresarial». [[Enllaç](#)].

- Biblioclups Eixample. Entrevista amb Ramon Solsona, 9 de març de 2014.

Entrevistem Ramon Solsona, escriptor, periodista i publicista. [[Enllaç](#)].

- Daniel Molina Gálvez. Entrevista amb Ramon Solsona, 3 de juny de 2015.

Ramon Solsona és mestre, escriptor i periodista. [[Enllaç](#)].

2.4.3. Ressenyes i estudis

CAPDEVILA, Jordi (2004), «Ramon Solsona recrea la vida d'usuaris del metro», *Avui*, 21-02-2004.

Ramon Solsona ha escollit la Línia blava per donar títol al llibre i a les diferents històries novel·lades d'usuaris del metro. No ha tingut gaires problemes en la divisió per capítols: ha agafat el metro a l'estació d'Horta, que és on comença la novel·la, i ha baixat a l'altra punta de la línia, a Cornellà Centre, on acaba la narració, fent parada d'un capítol a cada estació. El ritme narratiu va canviant en cada parada, amb protagonistes nous que entren als vagons i d'altres que se'n van. No es tracta d'una novel·la amb una història lligada i amb els mateixos personatges ni un seguit de contes diferents, sinó de «14 línies argumentals, algunes de les quals són dobles i s'entrellacen entre elles», segons explica Ramon Solsona. L'escriptor reproduïx una cita llarga de Virginia Woolf del llibre *El senyor Bennet i la senyora Brown*. L'escriptora britànica explica que va pujar a un tren i que va veure una senyora gran i va començar a imaginar-se la seva vida. Virginia Woolf acaba afirmant que «totes les novel·les comencen amb una vella asseguda al seient del davant». Solsona afirma que ell ha fet el mateix, i *Línia blava* s'inicia també amb una senyora asseguda davant del narrador quan el tren surt de l'estació d'Horta. «Tots som tafaners de mena que voldríem saber-ho tot de la persona que tenim al davant, conèixer la vida dels altres. Com que no en sabem gairebé res, d'ells, fem treballar la imaginació, ens movem per símptomes, i als que ens agrada contar històries, les expliquem en un llibre». L'escriptor ressalta que al metro «hi ha tot un món, milers de persones que hi circulen cada dia i cada persona porta una novel·la al damunt». A més, «no és un mitjà dels pobres, com creu molta gent, sinó de tothom». «El metro et permet presentar un ventall social de dalt a baix, cosa que no passa amb cap més mitjà de transport». En aquest viatge que fa el narrador per la línia blava, dóna vida a moltes línies argumentals diferents, amb personatges que s'enllacen entre si. «He contat unes històries que tinguessin un punt de versemblant», explica, tot afegint que s'ha permès fabular «aquestes vides furgant en el seu passat i projectant el seu futur». És a dir, són personatges que «tenen passat, present i futur com tothom, encara que he trobat més agraït novel·lar el passat dels protagonistes que imaginar el seu futur». L'escriptor no veu possible reflectir exactament la vida real, les històries que passen al metro, perquè «la veritat sempre supera la ficció, i en aquest món tan variant encara més». Però vol deixar clar que la «realitat no és literària». «El que és literari és el que

s'elabora sobre la realitat». Ramon Solsona escriu conte i novel·la i el seu primer llibre, *Figures de calidoscopi* (1990), va tenir molt bona acollida. Ha publicat les novel·les *Les hores distingides*, *DG* i *No tornarem mai més*. Feia una bona temporada que es dedicava al guionatge de televisió i havia deixat aparcada la narrativa. Ara hi torna, però canvia d'editor, ja que sempre havia publicat a Quaderns Crema. L'escriptor havia estat fidel a l'editor Jaume Vallcorba, però *Línia blava* la publica Editorial Columna. Solsona diu que no ha passat res, que ja fa molt de temps que va advertir a Jaume Vallcorba que el pròxim llibre el publicaria una altra editorial, i «conservo una bona relació personal amb ell».

PIÑOL, Rosa María (2004), «Ramon Solsona fabula en un libro la vida de los viajeros del metro», *La Vanguardia*, 21-02-2004, p. 42.

«Autóctonos, 'guiris', inmigrantes con y sin papeles, de primera y de segunda generación, todos se mezclan en el metro. Un italiano cuarentón hace manitas con una muñeca de ojos rasgados. Una pareja pasea a tres hijos de colores distintos. Una catalana que parece una 'pubilla' de fiesta mayor se besuquea con un magrebí de ojos profundos... El 'poti-poti' no tiene marcha atrás.» Con estas palabras reflejaba Ramon Solsona (Barcelona, 1950) la fusión multicultural que se muestra quintaesenciada en el metro de Barcelona, en una serie de reportajes que publicó en «La Vanguardia» en agosto del 2001. Se la encargó el diario al enterarse de que el autor estaba trabajando en una novela sobre el metro. Ahora esta obra, titulada *Línia blava*, llega a las librerías editada por Columna.

Estructurada en 25 capítulos que corresponden a las estaciones de la línea 5 (más dos que no están en funcionamiento), la novela propone un itinerario literario desde Horta hasta Cornellà. En este marco subterráneo, el narrador observa a los viajeros y da rienda suelta a su imaginación fabulando sobre sus vidas, sentimientos e interrelaciones. Solsona crea catorce líneas argumentales, cruzándolas, haciéndolas converger y entretejiéndolas en un conjunto que, según el autor, no hay que leer como relatos independientes, sino como un único «vagón de vidas».

«Cuando viajamos en metro, todos hemos fabulado sobre las biografías posibles de los pasajeros sentados frente a nosotros señaló ayer Ramon Solsona al presentar la obra. La motivación de esta novela es precisamente el misterio del otro. Somos curiosos por

naturaleza, pero no podemos saber las vidas de los demás. Únicamente guiándonos por indicios o síntomas podemos deducir cosas y hacer trabajar la imaginación. Eso es lo que he intentado hacer: imaginar una serie de historias.»

Solsona encuentra de lo más acertado el eslogan inscrito en el último plano-guía del metro barcelonés: «Hi ha un món aquí a baix» (Hay un mundo aquí abajo). «Todos llevamos una novela encima, incluso las personas aparentemente más anodinas dice el escritor. Historias que van desde la más estricta cotidianidad hasta la excepcionalidad.» El autor encabeza el libro con una cita de Virginia Woolf, en la que la narradora imagina detalles de la vida de la señora Brown, una anciana que se sienta frente a ella en el metro: «Creo que todas las novelas empiezan con una vieja sentada en el asiento de enfrente», concluye la cita de la escritora inglesa. «En el metro coinciden miles de señoras Brown», agregó Solsona.

Las historias que configuran *Línia blava* se basan en parte en noticias de prensa y hechos vistos u oídos por el autor, enriquecidos o deformados por su imaginación. «La realidad siempre supera la ficción; pero la realidad no es literaria y exige una elaboración. Mi trabajo ha consistido, por tanto, en observar, imaginar y elaborar», explicó.

El recorrido metropolitano de Solsona se detiene en todas las estaciones que funcionan actualmente en la línea 5 e incorpora además la de Gaudí, fuera de servicio, y la de Cardenal Reig, aún en proyecto. «No es cierto que el metro sea el medio de transporte de los pobres matizó. Es un medio funcional en el que viaja gente de distintos estratos sociales. El recorrido ‘social’ de la línea 5 varía desde el barrio de Horta, antaño de residencia veraniega, hasta el extrarradio obrero de Cornellà.»

SAMIT, Joan (2004), «Solsona retrata les vides de 14 passatgers del metro de BCN», El Periódico, 22-02-2004, p. 63.

La densitat d'històries per metre quadrat que transiten pel suburbà no coincideix en cap més lloc. Personatges que es creuen un dia, en l'espai i en el temps, cada un amb la seva pròpia història, i que probablement no tornaran a coincidir mai més. Tot usuari s'ha preguntat alguna vegada per la vida del passatger o la passatgera que s'ha assegut al seu costat. Ara, 14 d'aquestes vides passen per les pàgines de *Línia blava*, l'última novel·la de Ramon Solsona (Barcelona, 1950). El títol fa referència a la línia 5 del

metro de Barcelona, la que va d'Horta a Cornellà Centre passant per 23 estacions. Però l'autor, sense prolongar la línia, hi ha intercalat dues parades més per tal de completar els 25 capítols que necessitava l'obra, un per estació, per explicar les seves històries. Solsona reivindica això de la novel·la: que expliqui històries.

PERFECTES DESCONEGUTS

Els 14 protagonistes es relacionen entre si únicament a través del narrador, a qui l'autor no posa nom ni atribueix edat, sexe, professió o origen. Aquest usuari narrador segueix el recorregut complet en sentit Horta-Cornellà imaginant les històries que omplen les 14 vides que van entrant i sortint del vagó on ell mateix fa el recorregut. La idea bàsica de l'obra de Solsona és, precisament, desenvolupar la imatge que ens fem de l'altre, de tots els altres amb els quals ens creuem i als quals dediquem alguns segons d'atenció. Aquella persona de qui voldríem saber-ho tot però de qui ho ignorem tot. Aleshores, a partir dels seus trets, dels seus gestos, d'algun detall peculiar, és quan fem volar la nostra imaginació per atribuir-li una vida. A mesura que transcorren les estacions, els personatges van i vénen, apareixen o fan mutis segons cap a on es dirigeixi la mirada del narrador. Les 14 històries segueixen la seva pròpia línia argumental. No tenen trets comuns. No obstant això, Línia blava no és un llibre de contes amb identitats pròpies, sinó un conjunt d'històries travades per un món i un personatge: el metro i l'observador que se les imagina. L'autor ha triat caràcters diferents per anar muntant, a través de la fabulació del narrador, un puzzle peça a peça. Des d'un hipotètic entrenador de bàsquet que té posades totes les seves esperances esportives en la filla gran, fins a una suposada prostituta andalusa que té una idea fixa: tornar al poble per venjar-se dels cacics que la van portar a la prostitució. El narrador esbossa el seu present i projecta les seves vides cap al passat i cap el futur. Les abandona i recupera a mesura que van passant les estacions de metro. Solsona, per tant, ha hagut de trobar històries creïbles i que generin expectativa en el lector.

PUIGDEVAL, Ponç (2004), «Excés de viatgers», *El País. Quadern*, 26-02-2004, p. 4.

Dos Passos ho va fer amb Nova York a Manhattan Transfer, Dublín va tenir amb Joyce el seu creador, i Alfred Döblin va aconseguir que una plaça esdevingués una metàfora del Berlín d'entreguerres: tots tres van voler que la ciutat fos el personatge protagonista i que l'heroi no fos un individu concret sinó la multitud, un ésser gregari i disseminat en

moltes cares i circumstàncies i que la narració anava incorporant com a parts d'un organisme indestriable gràcies a una tècnica i unes estratègies narratives eficaces i versemblants. En un principi, pot semblar que Ramon Solsona ha tingut la felicitat de militar dins d'aquesta tradició, i el lector s'embarca en el trajecte de *Línia blava* amb l'esperança de travessar els cercles concèntrics que s'oculten sota el ritme vital de Barcelona. Però ben aviat s'adona que la intenció de Solsona s'ha dirigit cap a una altra banda, que el transport públic que es va seguint mentre es llegeix la novel·la és una excusa ideal per obtenir uns altres resultats: Ramon Solsona vol convertir la línia blava del metro barceloní en una màquina de narrar, en un sistema per encadenar anècdotes i existències trivials i, mentre combina personatges i situacions, va especulant sobre el passat, el present i el futur de les vides que sotja des d'un dels seients, va imaginant els episodis de bellesa, de plaer, de desig, d'horror i de dolor, d'espant i de malenconia que envolten tots i cadascun dels personatges que pugen i baixen dels vagons, com si s'erigís en una versió contemporània del narrador demiürg. O com si es pretengués rendir tribut i homenatge, potser, a les lliçons de Raymond Carver o Paul Auster: les vides de tothom convergeixen i s'entrecruen segons els criteris de l'atzar. En aquest sentit, *Línia blava* és un llibre que pot satisfer tots aquells lectors que comulguen amb el tòpic que cada biografia és susceptible d'esdevenir una novel·la, i que la grisor quotidiana és digna de ser narrada per construir un mosaic on hi bateguin els signes del temps. En un altre sentit, *Línia blava* també serviria per formular alguna màxima primària sobre com sorgeixen les històries —només cal mirar al voltant— i sobre com van forjant-se damunt del paper a mesura que es dispara l'exercici de la imaginació i es va recol·lectant tot un seguit d'escenes més o menys previsibles segons les consignes de la diversitat cultural. S'ha d'agrair l'esforç que Ramon Solsona ha invertit per resumir tantes peripècies, s'ha d'agrair que s'hagi atrevit a operar amb tantes vides anònimes, s'ha d'agrair la voluntat manifesta de complir amb les regles del joc narratiu que s'autoimposa, però el que acaba guanyant en l'ànim del lector és la sensació d'haver realitzat un viatge anodí i amb unes engrunes d'incomoditat, com si trobés que el metro s'atura massa i que en el vagó hi transita massa gent. Potser hauria convingut una major contenció ornamental, una neteja d'imatges falsament poètiques —enderiar-se a qualificar les ales de les orenetes com «el drap negre que agiten amb una excitació arrauxada», per exemple—, si s'hagués planxat una mica el ritme de la prosa potser s'hauria afavorit la fluïdesa del text, i si s'haguessin eliminat les observacions supèrflues i s'hagués evitat la col·laboració traïdora de les frases fetes i els clixés —el

futur, posem per cas, és «un núvol que tot just s'insinua a l'horitzó»— el lector s'estalviaria respirar l'aire malsà de carrincloneria que sovinteja massa arreu de la novella, com si l'objectiu primer fos l'obligació de commoure i el camí més curt i ràpid passés per la música dolça de les paraules velles i tristes, els sentiments edificants i la sobrecàrrega emocional. Ramon Solsona ha volgut construir una societat en moviment, ha volgut deixar constància dels drames, els somnis i els problemes personals que es couen a l'interior de cada vida, però no ha aconseguit transformar-los en un mural de formes, colors i sabors que emocionin verbalment: el fracàs o el triomf d'una obra literària no prové del testimoni que ofereix sobre la diversitat del món real, sinó per la força dels personatges, per la subtilesa de les anècdotes, per l'eficàcia de la construcció i per la riquesa assenyada d'una prosa que s'allunyi dels llocs comuns.

VIDAL-FOLCH, Estanislau (2004), «Fets i gent», *El Periódico de Catalunya. Llibres*, 05-03-2004, p. 26.

LA BARCELONINA LÍNIA 5, MOTIU LIRERARI DE L'ÚLTIMA NOVEL·LA DE RAMON SOLSONA

A *Figures de Calidoscopi*, publicada el 1989, Ramon Solsona (Barcelona, 1950) va partir del final de l'etapa escolar d'una jove per dibuixar-ne set possibles futurs alternatius. El 1993, a *Les hores detingudes*, l'escriptor va fer una evocació intimista d'una difunta des del dol dels que l'han sobreviscut. Les dues novel·les van rebre elogis esclatants per part de la crítica, però més tard l'entusiasme es va refredar: el 1998 pel que fa a *DG*, una aproximació benèvola a la paròdia del món de la política, camp on havia excel·lit el desaparegut Gabriel Galmès el 1996 amb *El rei de la selva*, i el 1999 amb *No tornarem mai més*, que descriu la vulgaritat de les milícies universitàries amb l'enyorança per la pèrdua de la joventut. *Línia blava* és una novel·la ordenadament escrita, la cinquena de l'autor, que s'organitza per capítols titulats amb el nom de les estacions de la línia blava del metro de Barcelona. L'argument explica tot de biografies paral·leles, cadascuna de les quals amb un gran drama propi al darrere, mitjançant la tècnica del *flashback* i el suspens i a través d'un narrador omniscient, que coneix el futur i viatja al mateix vagó que els personatges. Algunes vides acaben per encreuar-se, sense cap més conseqüència. El text arrenca amb el voleiar de les orenetes marcant la frontera amb el món subterrani metropolità, tot i que el metro no n'és protagonista de Línia blava, sinó pretext que aflora d'esquitllentes: en les entrades i les sortides dels

personatges o quan el narrador discorre eventualment sobre l'olor àcida de la línia vermella i dels bafs d'humitat calenta de la línia de Sarrià. Des del punt de vista de l'estructura, la novel·la sembla la materialització d'un joc: d'endevinar la història que amaguen els rostres que ens creuem a la vida. És una idea que podria aguantar bé el format de conte, però que en una novel·la potser demanaria el tremp d'una intenció més aguda. Des del punt de vista de les biografies, hi ha una mitjaneria que en general ni eleva, ni indigna, ni enamora: un treball pròxim al periodisme de fets i gent, però sense marro.

ISERN, Joan Josep (2004), «Pràctiques de creativitat al metro», *Avui*, 25-03-2004, p. 11.

¿Qui no ha sentit mai la temptació de tafanejar en la conversa d'uns veïns de trajecte o de fer una llambregada al paper que algú està llegint al nostre costat al metro o a l'autobús? ¿Qui no ha jugat mai a imaginar-se qui és, d'on ve, cap on va, com és en la intimitat la persona anònima que seu davant nostre i amb la qual compartim durant una estona la mateixa bombolla d'espai i temps? ¿Qui no s'ha sentit mai deïcida –en el sentit de suplantador de Déu que Vargas Llosa atribueix al mot– i ha jugat a imaginar-se com serà aquella persona d'aquí a un any, o cinc, o vint? Ramon Solsona s'ha fet també aquestes preguntes i ha jugat a respondre-hi a *Línia blava*, la seva darrera novel·la. Al lector que no conegui la xarxa de metros de Barcelona li diré que la línia blava comença al barri d'Horta, baixa de nord a sud fins a la Sagrera i canvia bruscament de rumb per entrar en un trajecte cap a l'oest que travessa els barris de la Sagrada Família, la dreta i l'esquerra de l'Eixample, Sants i Collblanc. Després entra en territori de l'Hospitalet de Llobregat per acabar al centre de Cornellà. Un trajecte que, també des del punt de vista sociològic, manté la transversalitat geogràfica de l'itinerari i que, per tant, en la seva vintena llarga d'estacions pot acollir un ventall de personatges i caràcters prou engrescador. Els alumnes de seminaris de creació literària saben que hi ha diversos mètodes pràctics per estimular la creativitat. Solsona utilitza el del joc dels indicis: una vella que fa ganxet, un home corpulent que llegeix uns papers sobre bàsquet, una dona amb unes taques al coll, una noia negra que repassa apunts, una parella de músics que va de vagó en vagó, un home amb una ferida recent a la cella... Cada persona, amb els seus atributs, li serveix a l'autor per fer volar la imaginació durant set o vuit parades i oferir-nos un mosaic d'històries que es projecten cap al passat i cap al futur de cada

personatge. Unes històries que en molts casos van creuant les seves trajectòries en un intent de donar-nos a entendre que aquella bombolla d'espai i temps a què em referia més amunt és un tot que ens involucra de manera global. La llàstima, però, és que aquest esforç d'imaginació perd la seva gràcia a la quarta o cinquena repetició de la fórmula. Si més no això és el que li ha passat a aquest comentarista: un cop assumides les regles del joc el llibre ha començat a fer-se'm pesat, a deixar d'interessar-me. La seva construcció –cada capítol una estació– m'ha fet pensar què hauria passat si l'autor hagués situat l'acció a Nova York, París o Londres, ciutats amb xarxes de metro molt més extenses que Barcelona. I potser la causa de tot això l'hauríem de buscar en la manera com Solsona explica les seves històries: una manera summament pulcra des del punt de vista lingüístic però massa plana, monòtona, mancada de passió... Si es parteix de la premissa que en la vida de qualsevol individu hi ha elements suficients per fer una novel·la la tesi s'ha de demostrar no pas per la via de l'acumulació d'anècdotes o d'exercicis d'estil sinó per immersió en els budells de cada situació donant a cada personatge espai perquè es desenvolupi enfora i endins, perquè tregui tot el que pugui aportar al llançament cap endavant –calculant el seny, desencadenant la rauxa– de la història que l'autor té a les mans. Contenint quan cal i desbordant quan toca. I això és el que, al meu parer, Ramon Solsona no ha fet a *Línia blava*, com tampoc ho va fer, fa uns anys, a *DG* i sí, en canvi, a llibres remarcables com ara *Les hores detingudes* i *No tornarem mai més*. I per acabar una pregunta sobre un assumpte col·lateral però que a mi em té summament intrigat: ¿què dimonis hi fa el *Ball de tarda*, de Ramon Casas, il·lustrant la coberta d'un llibre que parla de gent que va en metro?

INSA, Maite (2004), «Les línies de la mà», *Caràcters* 29, p. 11.

«T'agraden els vagons d'aquesta línia perquè, encarats a banda i banda en dues úniques fileres, els passatgers es poden observar els uns als altres amb deteniment.» Aquesta línia és la número cinc del metro de Barcelona, la blava, que fa un recorregut des dels afores de la ciutat, al barri d'Horta, travessant el nucli urbà amb un traçat paral·lel al mar, fins als altres afores, i arriba a Cornellà.

La novel·la de Ramon Solsona és un exercici narratiu d'una bellesa sòrdida. L'observador entra al vagó a la parada d'Horta i assaja el joc que tots hem practicat: imagina, a partir dels detalls visibles de la fesomia, del vestit, de l'actitud dels viatgers,

quina mena de vida duen. Com si els llegira les línies de la mà. El joc, però, va més enllà encara, i s'allarga cap al passat d'aquests anònims protagonistes i, fins i tot, cap al futur. El narrador ens els descriu físicament i, amb unes pinzellades, ens els farceix d'una vida que converteix aquests viants en personatges. Hi ha, doncs, catorze línies narratives que l'autor, en algunes ocasions, creua, per donar-li la forma de novel·la al reguitzell d'històries. En algun cas, per exemple, dues persones que seuen l'una a la vora de l'altra no es coneixen, però s'intercanvien correus electrònics, o un personatge que, en una determinada parada, ja ha desaparegut, apareix en la història d'un altre que tenim, en aquests moments, a tocar de la mà. Com podeu imaginar, a més, els capítols tenen, cadascun, el nom d'una de les parades, ordenades segons el recorregut que fa el nostre observador omnipotent, que atorga favors i desgràcies als seus companys de viatge.

De l'exercici de Ramon Solsona en resulta un volum molt apte per a la gent que ens agrada que ens conten històries, i per a la legió de practicants d'aquest vici de farcir la carcassa de la gent que veiem amb una història versemblant o admirable, segons l'estat d'ànim que ens empeny a cada viatge. *Línia blava* s'escau, a més, amb aquesta atmosfera que es crea, particularment a la cinquena línia del metro, poc il·luminada però dissenyada d'una manera, com hem dit en començar, que fa que els viatjants estiguen uns de cara als altres, i que els que seuen puguin passejar la vista. Les línies de la mà fàcilment pels que es recolzen als agafadors. El trajecte amb metro és, certament, en aquesta línia més que en d'altres, un parèntesi obligat de reflexió. Si no portes res per llegir, tens dues opcions: o bé deixes que la teua vida se't projecte sobre la foscor dels corredors que apareixen a les finestres, o bé imagines les vides dels altres. I el narrador, ja se sap, és Déu. Ha optat per descobrir-nos les entranyes de la dona que va venir d'Andalusia, la xica africana que té por de tornar al poblat, l'home ample d'espatlles que volia fer triomfar la seua filla al bàsquet, etc. La capacitat del narrador per desvetllar-nos què passarà després, els dies posteriors o fins i tot què els passarà a alguns dels personatges fins al final de la vida confereix sovint, a la narració, un cert aire de fatalitat, una certa relativització del dia a dia que s'adiu molt, com dèiem, amb aquesta atmosfera groguenca de la línia blava. El vagó d'històries palesa la magnitud de la lluita per la vida, especialment visible als rostres de la gent de la ciutat, arribats de tot arreu i que entropessen als topants de la quotidianitat, quan una picada d'insecte els impedeix d'acudir a una cita crucial, o una llambregada a un cartell publicitari els

amarga per sempre l'existència. Cal destacar especialment, doncs, la capacitat imaginativa de Solsona, que crea petites grans històries a partir de detalls ínfims (una cella partida, unes taques de pólvora al coll o un maletí); històries que en contenen d'altres que a penes lluquem i que voldríem també conèixer, en una espiral de curiositat malsana.

És cert, però, que el relat en conjunt (no els petits relats que inclou) perd una mica de gràcia tan bon punt se n'esclareix la fórmula i vénen noves parades de metro que incorporen algun fil argumental nou. En el meu cas, però, vaig recuperar l'interès per la novel·la a mesura que veia que hi havia coincidències d'uns personatges a les vides dels altres. Esperava que l'autor haguera aprofundit més en aquest recurs narratiu, si voleu, tan recurrent al cinema, el de conèixer la vida de diverses persones i després veure-les coincidir a la mateixa escena.

Línia blava és, com he dit, d'una bellesa sòrdida, que ens commou a t rossos, que ens encurioseix si hi estem predisposats i que practica aquella prosa impol·luta dels escriptors bons lectors. No és una novel·la, però, per als ortodoxos del gènere, que hi veuran una gavella d'històries sense lligar.

I tanmateix, què voleu que us diga, en una literatura amb tantes ínfules cavernícoles i gent que nega el pa a les novel·les que no tenen línia directa amb el pastor de *Solitud*, la prosa que fan aquests «funcionaris de la literatura» (si és que per funcionaris s'entén gent que s'hi guanya la vida, d'una manera més o menys directa, o gent que escriu cada dia, o què volien dir, si no, els atorgadors de premis literaris excelsos?) és un entreteniment tan vàlid com legítim, i fins i tot, si se'm permet, intel·ligent.

III. FI DEL TRAJECTE

3.1. EL BLOG DEL DIÀLEG

El blog del *Diàleg* (<http://dialegescriptor.blogspot.com>) vol ser un espai de trobada entre els diferents participants en l'activitat abans i després de la trobada amb l'escriptor. Des que es va posar en marxa l'any 2008, ha crescut i ha evolucionat gràcies a les diferents iniciatives d'alumnes i de professors i, en participar, a partir del moment en què es va convertir en la plataforma per al premi literari del *Diàleg*.

Qualsevol persona pot llegir el blog, però no hi pot publicar tothom. Només les professores i els professors que participen al *Diàleg* poden tindre-hi compte d'usuari, de manera que poden publicar-hi totes les entrades que consideren. Els alumnes, en canvi, no tindran cap dret d'accés ni modificació al blog, llevat de la participació (que pot ser d'allò més intensa) en els comentaris que acompanyen les entrades. Una altra cosa, naturalment, és que cada docent permeta als alumnes elaborar els textos que ella o ell publicarà –com, de fet, passa amb el concurs.

La major part de les professores i professors que participen al *Diàleg* ja s'han registrat com a usuaris del blog. Els que no ho hagen fet encara poden posar-se en contacte amb Gonçal López-Pampló (goncal.lopez-pampló@uv.es) perquè els done les instruccions pertinents.

Al blog, es podrà fer el seguiment del *Diàleg* d'engany al voltant de l'obra *Línia Blava* de Ramon Solsona. A banda de recordar les dates de l'activitat, s'hi publicaran diferents recursos, des d'enllaços a pàgines web sobre l'autor fins a les bases i els textos del concurs, passant per aquest mateix dossier. Després de la trobada amb l'autor, el blog serà un lloc idoni per a penjar fotografies o cròniques de l'acte. Cal recordar, finalment, que el blog és un arxiu de les activitats dutes a terme en anys anteriors, cosa que no només serveix per a fer memòria, sinó per a trobar inspiracions i models per al *Diàleg* d'engany.

3.2. TERTÚLIA DIGITAL DE TWITTER

Al costat del blog, l'ús de les noves tecnologies es fa present en el *Diàleg* per mitjà de Twitter. Per quart any consecutiu, i seguint la iniciativa de l'IES el Quint de Riba-roja

del 2012, es promourà una tertúlia digital sobre *Línia blava*. Dins del termini temporal d'unes setmanes concretes fixades prèviament, i segons uns criteris anunciats abans de començar, els alumnes dels col·legis i instituts col·laboradors participaran en una tertúlia a l'entorn de la novel·la, en la qual també podran intervindre altres usuaris de Twitter.

La iniciativa d'aquesta edició, seguint el funcionament de l'any passat, abastarà la comunicació entre els alumnes dels diferents centres educatius, possible gràcies a la creació de l'etiqueta (*hashtag*) #diàleg16. El període de tertúlia oficial establert en la reunió de treball es decidirà en la sessió de treball.

3.3. CONCURS DE RELATS

Des de fa set anys, una de les activitats del *Diàleg* consisteix en un **premi literari**, per al qual els alumnes han de crear unes composicions breus a l'estil de l'obra que es treballa. Seguint amb la dinàmica d'edicions anteriors, el blog es converteix en la plataforma des d'on els alumnes podran fer arribar els seus escrits i participar en el certamen.

La idea, en aquesta ocasió, és que els alumnes escriguen un text de ficció al voltant d'un personatge, vist o imaginat, que viatge en el transport públic. Com que els estudiants tenen plena llibertat per a crear qualsevol personatge de ficció, les possibilitats són, doncs, infinites!

Com l'any passat, **hi haurà premi** i el nom dels guanyadors es comunicarà durant els dos dies de trobada amb Ramon Solsona a València. A banda de l'obsequi, es donarà a cada premiat un diploma signat per l'autor.

Per a participar en el concurs, cal tindre en compte les **quatre normes** següents. Fora d'això, la imaginació i el trellat guiaran les diferents propostes:

1. Només hi poden participar textos que responguen a la temàtica establerta en la sessió de treball del dia 9 de desembre de 2015.
2. Tots els textos han d'ajustar-se a la **data límit** de publicació al blog, la qual també es decidirà en la sessió de treball.
3. Els textos hauran de tindre al voltant de **200 paraules com a màxim**.
4. Només es valoraran els textos **publicats al blog**.

EL MANTELL DE LA VELLA QUE FA GANXET: BIBLIOGRAFIA

- BIBOLAS, Noemí (2007), «Quan escrivim anem amb el fre de mà posat», *Avui*, 01-03-2007.
- BOMBÍ-VILASECA, Francesc (2004), «Els autors recomanen», *Avui*, 23-04-2004, p.3-5.
Disponible en línia a <<http://www.traces.uab.es/tracesbd/avui/av03104a.pdf>>.
[Consulta: 17 de novembre de 2015].
- CAPDEVILA, Jordi (2004), «Ramon Solsona recrea la vida d'usuaris del metro», *Avui*, 21-02-2004.
- DOMÍNGUEZ, Lourdes (2004), «La realitat és un estímul constant de la imaginació», *Avui Cultura*, 26-02-2004, p. 1-3.
- GREGORI, Carme (2010), «Estratègies discursives iròniques en la narrativa catalana actual: l'autoconsciència textual», *Revista de Filologia Románica* 27, p. 59-76.
- INSA, Maite (2004), «Les línies de la mà», *Caràcters* 29, p. 11.
- ISERN, Joan Josep (2004), «Pràctiques de creativitat al metro», *Avui*, 25-03-2004, p. 11.
- ISERN, Joan J. (2012), «Ramon Solsona: estil, llengua, talent», *Serra d'Or* 626, p. 46-49.
- NADAL, Marta (2014), «Ramon Solsona, enginy verbal com a resposta a la provocació», *Serra d'Or* 650, p. 9-14.
- PIÑOL, Rosa María (2004), «Ramon Solsona fabula en un libro la vida de los viajeros del metro», *La Vanguardia*, 21-02-2004, p. 42.
- PUIGDEVAL, Ponç (2004), «Excés de viatgers», *El País. Quadern*, 26-02-2004, p. 4.
- RUBIO, Antoni (2011), «Escriure és anar sempre amb l'orella preparada», *Caràcters* 56, p. 3-5
- SAMIT, Joan (2004), «Solsona retrata les vides de 14 passatgers del metro de BCN», *El Periódico*, 22-02-2004, p. 63.

SOLSONA, Ramon (1994), «Qui sóc i per què escric», dins *L'escriptor del mes. Abril de 1994. Ramon Solsona*. Suplement de *Crònica d'Ensenyament*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1994, p. 4-5.

SOLSONA, Ramon (2010), *Línia blava*, Barcelona, Columna-laButxaca. [1a ed. 2004, Barcelona, Columna].

SOLSONA, Ramon (2014), «La vergonyosa desinhibida», *Avui*, 03-11-2014. Disponible en línia a <<http://www.elpuntavui.cat/article/7-vista/8-articles/791233.html>>. [Consulta: 17 de novembre de 2015].

VIDAL-FOLCH, Estanislau (2004), «Fets i gent», *El Periódico de Catalunya. Llibres*, 05-03-2004, p. 26